

Štev. 1.

Na Dunaju, 14. januarja 1899.

Letnik XII.

Obče tendencije pa zapadni Slovani.

Mnogo se izpreminja, in mnogo je negotovega v Evropi; ali jedno ostaje nepremično: Slovanstvo v obče oslabilo. Sedanji evropski in uže dolgo trajajoči mir je nekako prisiljen, in agresivna politika le preži na zgodovinski trenutek, v katerem bi se mogla okoristiti na škodo Slovanstvu. Najjasnejše, kljubu prikrievanju, se kažejo agresivne tendencije gledé na vso, zlasti vso evropsko Turčijo. Turški mož je bil in ostane bolen, a da ga ni še pobrala smrt v poslednji polovini sedaj koncu bližajočega se stoletja, krivo je to, da agresivni, neslovanski narodi niso še učakali ugodnega trenutka, v katerem bi padli na toli pričakovani plen turške zemlje. Zlasti med germanskimi narodi, pred vsem angleškim in nemškim, se je vtepla misel, da Balkan mora postati njih plen, a za to je treba čakati, da se dovolj oslabé mala slovanska plemena in tudi celotna Rusija. A v Velikonemčiji še gotoveje računijo s plenom zapadnih Slovanov, kateri, po njih računih, jim prej ali slej mora pripasti. Pri tem poštevaljo sosebno protislovanski sistem, ki uže toliko časa traja in tlači Slovane v Avstriji. V Nemčiji menijo, da je v Avstriji napeljana voda na njih mlin, in kar očitno govoré o katastrofi, katero bi izrabila zgolj Nemčija v svoje povečanje. Da, na katastrofo računijo tudi nemški irredentisti v Avstriji pod vodstvom Schönererja in Wolfa. To katastrofo poskušajo pospešiti z vsakvorstnimi sredstvi, in zato postavljajo tudi take postulate za nemško narodnost, da bi v resnici naši morarhiji izpodkopali uslovja nadaljnjemu obstanku, ko bi državniki ustregli tem pogubnim zahtevam.

Jednako, kakor nemška severna irredenta, razsaja tudi južna italijanska, in obe dobivati nekako moralno podporo v tem, da so avstrijski državniki potrpežljivi do meje, katere obči človeški razum ne more več smatrati opravičeno.

V malih slovanskih narodih je nekako čuvstvo, kakor da bi se bali najhujšega, a sami si ne morejo pomagati. Oni vidijo, da le mogočen, energičen državnik bi mogel ukrotiti nenasičene severne in južne irredentiste, izvršiti princip vsestranske nacionalne pravičnosti ter takó vsakemu narodu podeliti neizogibno podstavo njih obstanku in razvoju. Mali slovanski narodi čutijo opasnost za svoj obstanek, občutijo tudi svojo onemoglost in naposled boré se, kakor morejo ali, prav za

prav, kakor znajo. Kljubu temu namreč, da so šibki in oslabljeni, ne izbirajo orožja za brambo, katerega jim je gledé na najhujše eventualnosti potreba.

Vse kaže, da je taktika severne in južne irredente in skrajna predrznost židovsko-madžarska avstro-ogerske Slovane dovedla in dotirala do tje, kamor jih je hotela spraviti. Nemški, italijanski in madžarski hegemonisti in šovinisti so namreč zamotali slovanske narode v boje za — malenkosti.

V svoji bezuspešnosti, nekoliko tudi obupnosti lotili so se oportunističke taktike, katere se držé zlasti od nastanka duvalizma. Pred duvalizmom so imeli še nekake tradicije od l. 1848 in 1849; držali so se še nekolike skupno po programih Palackega. Potem pa, od kar se je vstvarilo protestantsko cesarstvo nemške nacije, so izgubili pogum za vzdrževanje skupnega programa in hodijo ne le separatistiške poti, temveč tudi poti pravih drobtiničarjev. In kar je najhujše, celó ponosni so na te pridobitve, dosežene s pomočjo separatistiškega oportunizma. Staročeško, nemški pisano glasilo je v prošlem decembru, ob Riegrovi proslavi, celó načelno dokazovalo umestnost take taktike nasproti zavdnemu radikalizmu. Novoletni članki takih oportunistov naštevajo celó z zadovoljstvom tiste pridobitve, ki so jih dosegli današnji, tudi mladočeški oportunisti.

No, če se prvi zastopniki malih slovanskih narodov ponašajo s svojim drobtiničarstvom, ni čudo, ako se razni rodoljubi, ki nočejo uganjati visoke politike, uprezajo v proslavljanje takózvano „drobno delo.“

Taka taktika oportunizma v parlamentih in doma bi se dala opravičevati, ko bi zvanjani sovražniki ne prežali na slovanski plen, in ko bi bili narodi dobili na znotraj nacionalnopolitiški okvir relativnega samodoločevanja.

Drobtiničarsko morejo postopati in se včasih tudi v sladko spanje zazibati narodi, ki so se utrdili na zvanj, in ki morejo svobodno razvijati svojstveno kulturo na znotraj. Tega pa avstro-ogerski Slovani nimajo; na zvanj imajo občo usodo z monarhijo; na znotraj pa jih pritiskajo in v dobah največjega zvanjega miru plenijo gospodovalni narodi.

Ob takih razmerah, ob takem stalnem mednarodnem in meddržavnem položanju bi slovanski narodi ne smeli niti za trenutek postavljati v ozadje svojih skupnih nacionalnopolitiških programov. Dejstva bi jih morala siliti, da doma sicer opravljajo drobno kulturno delo,

v strogo političkih vprašanjih pa ostajajo nepremični pri pravilno zasnovanih skupnih programih.

Druga, osnovna ali fundamentalna potreba pa je ta. Zapadni Slovani so se dali že davno opleniti tistih običaj kulturnih znakov, ki so jih tudi pri tujcu vrščevali dejanski med slovanski svet. Kje pa imajo zapadni Slovani danes takih znakov? V cerkvi jih nimajo; kajti rimski obred v katoliški cerkvi je znak romarskih, ne pa drugih narodov, in če imajo isti obred poleg Romanov in Slovanov tudi germanski narodi, dokazuje to, da v cerkvi z rimskim obredom nimajo Slovani nobene odločilne razlike, po kateri bi jih civilizacija spoznala kot poseben kulturni svet. Še slabše je s protestanti med Slovani in zajedno opasniše radi tega, da jih germanski protestantizem more tudi iz tega vzroka prištevati k germanski kulturi. Na to stran bi se morali slovanski voditelji zdržati in misliti, kako bi zapadni Slovani tudi s pomočjo cerkve dobili zopet tisti znak svojega kulturnega sveta, kateri so si ohranili vstočni Slovani in tudi takó zvali slovanski unijati. Tistih slovanskih skupin, katere so si v cerkvi ohranile cirilometodijski obred, ne more ne romanski, ne germanski svet prištevati sebi, in ne more tema svetoma priti na um, da bi radi tega, radi červenega obreda, spravljal te narode v svoje političke okvire. Vsaj na to stran si morajo agresivni narodi poiskati drugih pretvez, ko bi hoteli podjarmiti slovanske narode z grško-slovanskim obredom.

Protislovanska politika se je radovala in se še danes veseli, da se jej je posrečilo, zapadne slovanske narode rozcepiti tudi literaturno in po literaturnih pismenkah. Ti zap. Slovani so se dali zavesti po zaslepljenih iniciatorih, med katere je spadal tudi drugače slavni Jarnej Kopitar, da so si prvotno slovansko azbuko popačili, kakor Srbi, ali pa da so sprejeli latinico za svoje pismenke. Srbi so si popačili s tem tudi jezik, a ostali so vendar v kulturnem slovanskem svetu, ker tudi popačena cirilica ostaja še vedno cirilica, in ker se držé v cerkvi cirilometodijskega obreda. Zapadni Slovani pa rabijo latinske črke, ki so obče Romanom in Germanom, in se torej po teh črkah ne razločujejo od zapadne neslovanske civilizacije. Ti zapadni Slovani so pa v takem opasnem položaju, da potrebujejo posebnih znamenj in znakov ne le v cerkvi, temveč tudi v svojih literaturah, in jezikovni dobiček, dasi sam na sebi velik, pride v drugo vrsto poštevavanja v pogledu na nacionalnopolitiški pomen, ki bi jih imele v odločilnem trenutku zanje tudi pismenke. Da bi sedaj živel Kopitar s Karadžičem, Gajem, oziroma tudi Slómsšekom in Bleiweisom, ne udajali bi se ne za latinico, ne za popačeno azbuko; kajti zlasti iz pangermanskih tendencij bi spoznali, da zapadnim Slovanom je nepokvarjena slovanska azbuka ne le literaturna, temveč tudi politička potreba v njih defenzivo.

Ali se pa zgane kak voditelj zapadnih Slovanov, da bi obrnul pozornost tudi na to obče političko potrebo? Ali se sanja komu, da so bili v tem pogledu naši predniki kratkovidni ali vsaj ne dovolj vidni?

No nečemo označevati še drugih važnih skupnih potreb zapadnih Slovanov, da bi se mogli pred vsem moralno braniti kot poseben kulturni svet v pogledu na agresivnost neslovanskih narodov; povdarjati pa nam je potreba, da danes se voditelji zapadnih Slovanov zagrešajo proti svojim narodom in proti interesom avstro-ogerske monarhije, ako se energično ne lotijo skupne akcije v doseženje juristiških organov, potrebnih za

samodoločevanje vsakega naroda v narodnih in jezikovnih stvareh. Morebiti, da usoda podeli še nekoliko časa zvonanega miru tudi zapadnim Slovanom na korist; ali mednarodno položeno agresivnih narodov ne opravičuje take nadeje in najmanj more opravičiti, da bi slovanski šibki narodi še nadalje razglašali in izvrševali princip njim najopasnišega oportunizma. Tak oportunizem bi mogel zagovarjati po največ kak profesor, ki je pri dobrih državnih jaslih; trezni slovanski politiki pa morajo gledati dejstvom v oči in se potem tudi ravnati. Politiški oportunizem je najhujša rana slovanskih drobtinčarjev in neodpušljivi greh v pogledu na vse to, kar se govori, piše in dogaja v Velikonemčiji. Soditi je treba, da tudi avstrijski državniki ne bodo mogli več dremati ali pa nalašč mižati nasproti takim dejstvom, a slovanski voditelji imajo dolžnost, te državnike zdržati in spraviti v tisti tir, ki utvrdi monarhijo za pravo brambo, torej postavi narode cesarstva na trdne noge. Proč danes s političkim oportunizmom in čakanjan in na delo z dostojno in jedino primerno akcijo!

Vsaj govoré o nacionalni avtonomiji.

Večina deželnih zborov je imela po božičnih praznikih le nekoliko sej, v katerih naj bi sklepali o najnujnejših gospodarskih, da ne rečemo, proračunskih vprašanjih; a še teh dvojih, trojih sej niso slovanski nasprotniki mogli drugače izpolniti, kakor s tem, da so predlagali tendenciozne, krivične predloge, obrnne proti ravnopravnosti slovanskega prebivalstva, ali pa so skandalozno demonstrovali, in ob tej priliki so se zopet znesli v tržaškem dež. zboru, in sicer tu ne le proti slovanskim poslancem, temveč tudi proti dinastiji in monarhiji.

Deželni zbori so ob sedanjem položaju, ob neizvršeni narodni enakopravnosti, pravi Memento vsaki avstrijski vladi, soglasno vpijoči opomin, da je treba napraviti konec zmešnjavam, katere so narodom in cesarstvu v največ škodo, zvonanjam narodom in državam pa v posmeh in škodoželjnost. Pisanja in govori v Nemčiji in Italiji najžalostneje svedočijo o poslednjem dejstvu.

Badenijeve jezikovne naredbe, katere je načelno izpremenil prednik Thunov, bar. Gautsch, imajo in bodo še imele najhujših posledic v pogledu na obče državne in slovanske interese; a imajo vsaj formalno tudi to dobro, da so Nemci začeli ne le pretiravati pomen teh naredeb, temveč tudi izražati mnogokako mnenje, katerega nisi zapazil poprej. Ves čas ustavne dobe, zlasti pa vso dobo pred nastopom sedaj že pok. gr. Taaffeja, nisi slišal od nemške strani, da nacionalno vprašanje ne spada v parlament. Badenijeve naredbe pa so provzročile izjave od nemške strani, da o nacionalnih stvareh ne morejo končno razsojati vsakodobne večine osrednjega in deželnih zastopov. Ta trditev je načelnega pomena, in Slovani bi morali izvajati stvarnologične posledice iz nje nasproti nemškim strankam in vladam. Ako nacionalno vprašanje ne spada v parlament, je le dosledno, da je izbrisejo iz paragrafov področja vsakatega parlamenta. Večina glasov kot taka ne more določevati o tem vprašanju; končno razsoditi more le pravičnost. Ta pa zahteva, da se ne dela škode nobeni narodnosti s privilegiji in pretenzijami drugih narodnostij. Pravičnost zahteva, da se da vsaki narodnosti svoje; to bi moralo veljati in obveljati tudi brez vsakega formalnega državnega prava ali ustavnega prava. Za ta obči moralni postulat pa razločno in določno govori tudi formalno osnovno pravo, in sicer v obeh položajih Avstro-Ogerske. Tu imamo narodnostni člen v osnovnem državnem zakonu, na Ogerskem pa imajo poseben nacionalni zakon. V totranski polovini je treba nacionalni in jezikovni člen posebe izvršiti, in ker dokazujejo Nemci, da

o tej izvršbi ne more določevati poljubna parlamentarna večina, sledi iz tega, da se je treba držati pri zasnutku izvršilnega zakona le tistega vodila, katero narekuje moralna pravičnost. Ako izdela vlada ali kdor si bodi, ki ima opraviti v parlamentu, načrt izvršilnega zakona za nacionalni osnovni člen v smislu zgolj moralne, torej nepristranske pravičnosti, mora pridobiti za tak osnutek moralno pomoč ne le tlačenih narodov, temveč tudi tistih Nemcev, ki zamejajo parlamentarno razsodbo po parlamentarnih, včasih le umetno sestavljenih večinah. Hic Rhodus, hic salta... Ako sodijo Nemci odkritosrčno o nesposobnosti sedanjih parlamentov za nacionalno vprašanje, so dolžni soglašati z drugimi narodi za pravično zasnovan načrt o nacionalnem in jezikovnem osnovnem členu tostranske ustave.

Tak načrt bi po vsem dosedanjem kritičnem presojevanju ne mogel drugega narekati, nego to, kar umemo mi, in kar umejo v obče uže tudi Nemci pod imenom nacionalne avtonomije. Bistvo te politiške oblike ne more biti več nejasna, in le zvonjanja podoba njena mogla bi v raznih strankah dovajati do nebitvenih razlik.

Po novem letu se nekaka čuda godé, katerih skušeni ljudje pač ne cenijo mnogo. V nemških in čeških tudi večih listih se namreč zopet oglašajo o potrebi sprave med Nemci in Čehi češkega kraljevstva, in informacije hočejo celo vedeti, da tudi vlada hoče še jedenkrat poskusiti, da bi dosegla, če ne popolne sprave, pa vsaj nekaj modus vivendi. Praška »Politik« je celo v posebnem članku kazala, da Čehi bi bili pripravljeni privoliti v nekako nacionalno avtonomijo Nemcem v Čelah, in z druge strani priznava isti list, da uže Gautscheve naredbe so zasnovane v smislu parcijalne nacionalne samouprave, ker delé češko kraljestvo v tri pase: češki, nemški in mešani. Češko glasilo zahteva le, da bi Čehi tudi v čisto nemških okrajih imeli svoje narodno posebno jezikovno pravo. Avstrijski glavni židovski organ pa se je sedaj jedenkrat ponižal do trditve, da tudi Nemci so za enakopravnost, toda ne tako, kakor jo umejo Čehi, temveč le, kakor jo poštevajo drugi narodi, namreč, da v krajih samo z jednorodnim naseljenjem se upravlja tudi le v jeziku te narodnosti.

Ni nam treba kritikovati, ali se teza (tvrditev) glasila združenega Židovstva zлага z dejstvi drugih civilizovanih držav; dovolj je konstatovati, da »Neue freie Presse« tudi izgovarja nacionalno avtonomijo in porablja ta terminus technicus za navedeno mišljenje.

Vidi se iz izjav jednega češkega in jednega nemškega glasila, da načelno ne nasprotujeta nacionalni avtonomiji; razločujeta se le o kvantitativni podelitvi narodne, oziroma jezikovne, ravnopravnosti. S tem pa bi bilo dokazano, da bi bili Čehi in Nemci velik korak bliži k sporazumljenju, ako bi mogli nemški glas smatrati ne slučajnim, muhastim, temveč zaresnim. Zaresnosti pri židovskem glasilu, katero je največ zakrivilo, da se niso pomirili narodi, ne moreš in ne smeš iskati, ako se nočeš hudo opeči. Napredek pa kaže vsaj slučajno tudi nemško židovsko gasilo; saj je našim večletnim čitateljem še v spominu, kakó je »N. f. P.« glas Slovenca, sedanjega dv. sovet. Šukljeta, priobčeni v Praski »Politik«, da nacionalna avtonomija je še v veliki daljavi, slastno sprejela za svoj. Časi se izpreminjajo za Čeha dejanski, za liberalne Nemce pa vsaj v formalnem pogledu. No tudi med Nemci je še drugih strank, katere obsojujejo intrinzičnost Wolfovcev ter dokazujejo potrebo sprave s Čehi in obče Slovani, ker menijo, da je prešla doba, v kateri so mogli Nemci nadejati se, Slovane ponemčiti s pomočjo najprej obče, potem tostanske centralizacije. Nemška ljudska, še bolj pa krščansko-socialna stranka uže davno razpravlja misel o nacionalnem federalizmu v približnem smislu, v kakoršnem ga odobruje tudi nemška socialna demokracija, vsaj po svojem reprezentantu Kautskem.

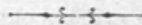
Glas nemških antisemitov in socialnodemokratskih načelnikov je formalno še korektniši, nego so listi češki ali nemški glasi, ki se omejujejo le na spravo Čehov in Nemcev na Češkem. Mi smo uže skrtat dokazovali napako poprej

staročeške, danes pa tudi mladočeške taktike, ki osredotočujejo vse politiško delovanje le na spravo Nemcev in Čehov na Češkem in po največ še na Moravskem in Sileškem. Dobre volje Čehoslovanom ne odrekamo, da bi ne hoteli po doseženji spravi na domačih tleh delovati za analogno spravljenje po ostalih deželah; a k volji je potrebna tudi dejanska moč, in te ne vidimo dovolj v pogledu na razporejenje dosedanje taktike. Niti v državnem interesu taka taktika ne more biti; kajti država bi ne dosegla miru še leta in leta, niti deseletja ne, ko bi se po spravi v jedni deželi ali tudi skupini dežel začelo spravljanje po drugih deželah in njih skupinah. Ako odobré izvršilni zakon za jedno skupino dežel, oziroma za dve narodnosti na jedni strani, mora jednak ali bistveno analogen načrt obveljati tudi za vse dežele in vse narode.

Kar pa se dostaje bojazni, da bi Nemci ne privolili n. pr. na Češkem v krajih, proglašanih nemškimi, da bi češki rojaki ne dobivali pri gosposkah svojega prava v svojem jeziku, — je ta bojazen neosnovana in opravičena le toliko, kolikor je napačna dosedanja obča češka taktika. Češki politiki so dolžni vendar nekoliko pomisliti na dejstva, ki se pokažejo uže samo ob nameri, dejanski izvršiti narodno enakopravnost za vse narode, in sicer po jednih in istih, tu omenjenih analogijah. Nemci so vendar še bolj pomešani med slovanskim naseljanjem, nego pa Slovani med Nemci. Ako bi se ti ne udali za primeren zakon, ki bi ščitil manjšine ali, recimo celo, tudi majhne naselbine slovanske, bi jih takoj poučil preprosti račun, da bi njih trvdovratnost škodovala bolj in v večih merah njih naseljenju, nego pa slovanskemu; saj bi Nemci vendar ne mogli soditi o Slovanih takó, da bi jim ne prisvajali sposobnosti, da morejo povračati mero z jednako mero. Vse je torej na tem, da Čehi izpremené taktiko separatizma in se lotijo dela v jednaki interesu vseh narodov in celokupne države. Poslednja in narodi potrebujejo dejanskega miru, ne pa lokalnega premirja; obči mir pa se ne doseže s partikularistiškim ali tudi samo separatistiškim postopanjem, temveč s taktiko, ki pošteva potrebo istočasnega spravljenja vseh narodov v vseh deželah po jednih in istih merilih narodne enakopravnosti.

Dobro pa je vsekakor, da so začeli tudi Čehi in Nemci imenovati in presoјati nacionalno avtonomijo; takó se bližajo slovanskim in maloruskim nacionalnim avtonomistom tudi Čehi in Nemci, in kar se dostaje Srbov, Hrvatov, oziroma tudi bukovinskih Rusov in Romunov, so razmere take, da ondi ne bode nikakih nepremagljivih težav.

Slovenci in Malorusi pa bi mogli toliko energičniše potezati se za nacionalno avtonomijo, ko vidijo ne le, da ta nacionalna politiška oblika ni nikaka utopija, temveč okvir, ki ga vedno zaresniše ogledujejo tudi dosedanj centralisti in deželni avtonomisti. Inavguracija novega leta bi ne bila slaba, ko bi se delo nadaljevalo v soglasju nemških, čeških in tudi vladnih glasov. Mi pa smo na kratko pokazali, kak je odmev teh glasov v našem logu.

Iz državnega zbora.

V drž. zboru so 20. dec. interpelovali grof. Dubsky i. tov. pravosodnega min. Drž. in dež. poslanec vitez Tersch je dobil od okr. sodišča litavskega odlok, kjer je bilo ime pisano: Teř. Zato je pristavil potvrdilo, naj se njegovo ime v bodoče ne čehizuje, ker je to povsem nedopustno. A okr. sodišče ga je vsled tega, »ker se je s tem pregrešil proti sodišču dolžnemu spoštovanju« na globo 10 gl. Interpelantje torej hočejo, da zabrani min. tak naroden šovinizem, ki spodkopuje ugled sodnikov. Zanimivo je, da je med interpelanti baron Schwegel, ki je sam napravil jednako pregreho, prelevivši v nemško obliko slovanskega Zveglja mladostnih let. — Nadalje je interpeloval posl. Gambini radi hrvatske gimnazije v Pazinu: ali hoče vlada črtati to

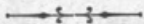
postojanko v proračunu? Ali hoče zadovoljiti narodnim pravom Italjanov, tako da primerno njih kulturi in njih dejanskim potrebam uravna tamošnje srednje šolstvo ter ustanovi potrebne nove srednje šole z ital. naučnim jezikom.

3000 gld. je določenih v proračunu za slovenske dijake in 5000 gld. za nje za pripravljanje za visokošolce profesure. — 100.000 gld. za češko tehniko v Brnu. — Niži gimn. v Časlavi in Brnu se dopolnita. — Na novo se ustanovi češka gimn. v Prostejevu in Hrvat. v Pazinu; nova češka realka v Ml. Boleslavi. — Na drž. češ. realki v Brnu se otvoré paralelke. — Za stavbo umetniške akademije v Pragi je določenih 50.000 gl.

O proganjanju slov. zastave v Gorici so posl. dr. Gregorčič in tov. podali 9. dec. interpelacijo v drž. zboru. Podpisalo jo je 65 posl. Interp. slove: ali hoče min. pred. dati preiskati popisane razmere pri c. k. okr. glavarstvu v Gorici po posebni komisiji, katere nepristranost je vzvišena nad vsak dvom, in ki zasliši tudi stranke? — Ali hoče slov. prebivalstvu dežele in mesta preskrbeti zadoščenje za javno razžaljenje? — Ali hoče naročiti okr. gl. v Gorici, da ustanovi svoj, proti slov. zastavi začetni boj? Ali hoče popraviti obupne, državni nevarne razmere pri tem okr. glav.?

14. decem. je interpeloval Funke radi prepovedi Praške policije, da ne sm. jo nemški dijaki v večih skupinah v svojem »coulerju« nastopiti na ulicah; češ, da se je v tem pregrešila proti temeljnim ustavnim zakonom in pravu akad. mladeži. Türk je urgoval odgovor na Hohenburgerjevo interpelacijo radi českih postulatov.

V drž. zboru je bil 15. dec. velik vihar zaradi konfiskacij »Ost. Rund.« — Wolf, listov lastnik, je bil posebno razburjen, ter je klical, da je drž. pravnik največi lopov, lump itd. Razni tovariši so mu pritvrjevali in motili just. min. Ruberja v odgovoru na interpelacije. Dr. Dyk je klical Wolfu, naj miruje, naj se ne vede kakor pijanec. Med največim hrupom je hotel min. predsed. odgovoriti na interpelacijo, in ker to ni bilo možno, je želel, da se odgovor neprečitano sprejme v zapisnik. To je vzbudilo nov vihar. Nato je češki Pragerman Bielohlawek ponavljal Wolfove pritožbe in psovanja. — Preds. Fuchs je omenil, da odgovora ki ni bi bil prečitano, ne more sprejeti zapisniki ter je prosil min. predsednika, naj ga čita. O Wolfu je izjavil, da s svojim vedenjem ponižuje dostojanstvo zbornice ter da je nezaslišano, ako se to predrzne poslanke take neznačnosti, kot je on.

Iz deželnih zborov.

V kranjskem dež. zboru je dr. Majaron nujno predlagal, da se pozove vlada, da takoj v dež. proračun postavi vsote za ustanove sloven. docentom na Ljublj. vseh učilišč. Hribar je nujno predlagal, da dež. odbor pošlje cesarju deputacijo s prošnjo za vseučilišče. Oba predloga sta bila sprejeta z vsemi slov. glasovi. V deputacijo so izvoljeni: dež. glavar Detela, knezoškof Jeglič, Povše in dr. Majaron.

Tržaški. Seje 3. jan. se Slovenci niso udeležili. Sprejela se je soglasno resolucija, v kateri se vlada pozivlje, naj povodom ustanovitve hrv. gimn. v Pazinu varuje narodna prava Italijanov. Vladni zastopnik je izjavil, da je ustanovitev Hrvat. učnega zavoda v Pazinu le čin pravičnosti, ne da bi se v njem moglo videti oškodovanje ital. interesov. Galerija se je morala zaradi škandalov med njegovim govorom izprazniti, ter se je na to zaključilo zasedanje.

Goriški 28. dec. Seje so se udeležili tudi slovenski poslanci. Dež. glavar se je spominjal veselih in žalostnih dogodkov v monarhiji in izrazil veselje, da so se sošli vsi poslanci. V skupni domovini imamo skupne interese, za katere moramo skrbeti skupno. Prečital je cesarsko pismo v laščini in slovenščini. Od dež. vlade je došel načrt zakona za ustanovitev dež. šolskega zaloga. Dr. Gregorčič predlaga obravnavo predmeta kot nujnega, ali pa naj se vsaj naloži detičnemu odseku, da sporoči v prvi prih. seji, najkasneje pa do 7. jan. Dr. Pajer je pretil, da izstopijo vsi ital. poslanci, ako se sprejme predlog nujnosti. Dr. Tuma je za nujnost, ker so se vsi predlogi, ki so došli v odseke, kjer so Italijani imeli večino, pokopali za vedno. Pri glasovanju je predlog nujnosti propadel, ker knez nadškof ni glasoval zanj. Za predlog, da se voli odsek 7 članov, so glasovali Slovenci in škof. V odsek so voljeni: dr. Gregorčič, dr. Tuma, grof Coronini, dr. Pajer, dr. Marani, dr. Venutti, dr. Verzeznassi. Med zadnjim in Berbučem je odločil zreb. Odsek je imel 30. dec. svojo prvo sejo.

Štajerski dež. zbor. 29. dec. Razprava o budgetnem provizoriju. Bar. Rokitsanski napada fevdalce in Slované v drž. zboru ter želi, da se združijo vsi Nemci, da preprečijo vsak napad na ustavo. Dr. Sernec omenja, da je liberalno gospodstvo v Avstriji dovedlo sedanje žalostne razmere, in da so Slovani zvesti državljan. Grof Stürgkh pravi, da je najnevarnejše za drž. življenje vpliv eksekutivnega odbora desnice; to je neka sovrstna vlada v češkem klubu, ki vpliva na vsak davek, na vsako disciplinarno razsodbo in osebno imenovanje. Avstr. Nemci in patrijoti — pojem mu je identičen — morajo se združiti in vsako medsebojno spletkarstvo in sumničenje opustiti, ker skupni sovražnik je vlada. Iz ljubezni do Slovanov hoče ugonobiti najmočnejšo trdnjavo: skupni jezik armade; kamen za kamenom kruši iz mogočnega poslopja, ki je poroštvo miru in svetovne veljave.

V štajerskem dež. zboru so nemški nacionalci napadli vlado, ki je dež. zboru za posvetovanje določila premalo časa, in ponavljali vse svoje znane pritožbe o krivicah nemštvu. Dr. Sernec je zavrnil trditev, da so slovanski elementi pogubni državi. Slovani so nešteto krat rešili Avstrijo. Sedanjega kritičnega položaja ni zakrivil Badeni ali Thun, temveč liberalstvo, ki je desetletja gospodovalo. Ono je tudi vzgojilo madjarsko ošabnost.

V koroškem dež. zboru se je sprejela izjava proti nagodbi z Ogersko in proti uporabi § 14. Einspieler in Muri sta glasovala proti. Einspieler je rekel nem. nacionalcem: »Ko bi vi ne obstruvali v drž. zboru, bi ne bilo treba te izjave.«

Češki. Seja 29. dec. Pri obravnavi o budgetnem provizoriju je dr. Baxa razpravljal o cesarskem poslanju. Ono je zasmehovanje češkega naroda; ono obsega le fraze in neresnice. Kdor pozna naše javno življenje na Dunaju, Moravskem in Sileziji, ve, da o enakopravnosti za Čehe niti govora ni. In vendar o nji govori kraljeva poslanica. S tem se izpodkopa spoštovanje do vladarja in lojalnost. Oktoberski diplom se je zaznamoval kot nepreklicen, a kmalu na to se je podala njemu povsem nasprotna ustava. Spominja na obljube cesarjeve, da dá se venčati češkim kraljem, ki so še vedno neizpolnjene; glede na adresu pa se v obče ni odgovorilo nič. Nato razpravlja o občem, enakem in direktnem volilnem pravu. Dež. zbor češki potrebuje pomlajenja. Vlada ni ničesar popustila od svojega centralistiškega programa, zato pa popuščajo Čehi, češka delegacija na Dunaju. Razpravlja in dokazuje, da se jezikovne naredbe ne upoštevajo. Češki narod nima pričakovati od nikoder nič, nego od svoje lastne moči. Često je uže pokazal, da ume, biti v opoziciji, in ako vlada noče uvideti, da je proti rastočemu pangermanizmu jedin pomoček mogočna češka država, nam ni nič do tega. Uže Palacký je rekel, da smo bili pred Avstrijo in tako bodemo tudi za njo. Dr. Engel pravi, da so gledé na vtis cesarskega pisma vsi jedini. Gledé politike noče polemike, saj se tu v zbornici ne more pripraviti o tem, katera pot vodi gotovejšo do cilja. A do doseženja

cilja je vsem. Predlaga, da se pozove vlada, naj dež. zboru češkemu da vsako leto dovolj časa za posvetovanja o njegovih važnih zadevah. Kot poročevalec namešča dr. Schlesingerja. Nemci niso došli, ker pravijo, da v Pragi niso življenja varni. Proti temu moramo najodločneje oporekati. Ako se kdo sme pritoževati o napadih na svoje rojake, so to Čehi. Nemce je vlada dobro ščitila. Tudi izjava, da se ta dež. zbor ne ozira na nemške želje, da jim ni pravičen, je neistinita. Pogodbe, ki bi bila na škodo češkemu narodu, z njimi seveda ne bomo sklepali. Češke manjšine se ne le bojujejo za svoj obstanek, temveč tudi za existencijo države naproti prusaštvu. Izpodirvanje češkega jezika iz nemških krajev spominja na početje neke vevlasti proti tujim podnikom. Češka delegacija je vladi nasproti povsem svobodna. Ako zahtevamo le izpolnitev tega, kar je po času in okolnostih možno, še ne popustimo ničesar. Priboriti si moramo pomočke za veliki boj, ojačiti se, da moremo odvrniti veliki naval nemštva. Bojazni pa ne poznajo niti češki narod niti češki poslanci. A počakati moramo za odločnejšo politiko časa, ki bo nam ugoden in nasprotnikom neljub.

V češkem dež. zboru je po prečitanem cesarskem reškriptu dr. Podlipny podal nasoveta: da se češke koronske insignije na primerenem mestu hranijo ter vsako leto razstavijo slovesno, ter da se vvede zaznamovanje »c. k. namestništvo kraljevine Češke« v vse uradne spise.

Češki deželni proračun za 1898. Potrebščina redna: 18,524.932 gl., izredna 3,535.528 gl. Pokritje, redno: 1,738.148 gl., izredna 42.360 gl. Nedostatek v vsem: 20,279.932 gl.

V češki deželni zbor Nemci niso došli. Čehi so s cesarjevim pismom nezadovoljni, ker ne odgovarja adresi dež. zbora in se ne ozira na češke zahteve. Dr. Engel je predlagal, naj se odkaze odseku 8 članov, da poroča o njem.

Deželni proračim Moravske za l. 1899: redne potrebščine 7,177.955 gl., redno pokritje 729.279 gl. Dež. odbor nasvetuje 59 kr. priklade na obči prihodninski davek in 52 kr. priklade na druge davke.

V sileškem dež. zboru je nemška večina z obstrukcijo onemogočila vsprejetje budgetnega provizorija. Vzrok: »nove jezikovne naredb« za Silezijo.

V gališkem dež. zboru je 29. dec. predlagal Malachovski, da se za zboljšanje gmotnega stanja ljudskih učiteljev dovoli 500.000 gl. Nujnost predloga pa se je odklonila. Avstrije: iz zveze z Nemčijo. Beseda za slogo je važna zlasti na Štajerskem, kjer je pričela delovati politična in publicistična struja, ki z radikalizmom reže v lastno meso. Nemci so Stürgkhu za »sijajni govor«, kakor nazivljejo ta skupiček fraz njih listi, navdušeno čestitali.

Nižeavstrijski. Hofer nasvetuje: Z ozirom na to, da nezakonite jezikovne naredb« pospešujejo slavizacijo v povsem nemških ozemljih ter izpodirjajo nemške uradnike, z ozirom na to, da nižeavstr. Nemcem otežkočujejo drž. službe na Češkem in Moravskem; z ozirom na to, da je dolžnost, da se poravna Nemcem stvorjena krivica ter vlada v Avstriji na temelju Nemštva, — se pozivlja vlada, da te naredb« prekliče takoj. — Kolisko nujno nasvetuje: Ker agitacija za javne češke šole na Nižavstr. narašča vedno bolj, ker se more z deželnim zakonom določiti nemščina kot izključni poučni jezik v osnovnih in meščanskih šolah, in ker v prošli sesiji stavljeni zakonski predlog ni dobil sankcije, ker ga ni priporočila vlada, naj se sklene zakon: Poučni jezik v javnih ljudskih in meščanskih šolah na Nižem Avstrijskem je izključno nemški. Utemeljuje ga s tem, da časopisi navajajo med mladočeskimi postulati tudi pravo javnosti za šolo Komenskega na Dunaju. Ako vlada ni ugodila temu, je vsaj deloma zasluga jednoglasnega sprejetja t. zv. lex Kolisko v lanskii sesiji. Predlog se je sprejel bez debate soglasno (torej tudi z glasom slovenskega renegata prof. Sturmaj).

Gornjeavstr. Dr. Ebenhoch je prečital štiri od levece podane predloge: protest proti nagodbi z Ogersko na podstavi § 14., obžalovanje radi jezikovnih naredb« in zahtevo zakonite delitve Češke v tri ozemlja, dež. zakon o nem. uradnem jeziku

pri vseh avtonomnih uradih in o nemškem poučnem jeziku na Gornjem Avstrijskem.

V gornjeavstr. dež. zboru je stavil dr. Jaeger nujni predlog, naj se vlada pozove k odpravi jezikovnih naredb« in vvedenju nemškega drž. jezika. Katol. ljudska stranka naj za to pridobi — Poljake. To svedoči o veliki nevednosti. Saj je svoj čas baš Poljak dr. Madeyski sijajno pobijal Scharschmidov predlog. Dr. Böheim je tvrdil, da je nemški drž. jezik življensko vprašanje ne le za Nemce, temveč tudi za obrtnike. Konservat. Huber je pobijal predgovornike. Obžaluje, da propada nemški vpliv, a to so zakrivile nemške stranke v drž. zboru. Čehi so uže pred jezik. naredbami napredovali, in preklic naredb« tega na omeji. Federalizem tudi ni nevaren, saj Sev. Amerika in Švica prav dobro uspevati pri njem. — O Jaegerjevem predlogu se je prešlo na dnevni red.

Peročilo dr. Ferjančičevo.

Dr. Ferjančič, podpredsednik poslanske zbornice v drž. zboru, je na sezvanem shodu dne 8. jan. poročal volilcem o razmerah v drž. zboru. O delovanju, pravi, ne more govoriti, ker to je zaprečila nemška obstrukcija, pač pa o razmerah v drž. zboru in nasproti vladi. Dokazuje tudi on, da slovansko-krščansko-narodna zveza je dolžna podpirati večino, ker, ko bi se razpršila ta, dobila bi vlada drugo, ki bi Slovanom bila še manj ugodna. Večina mora ostati tudi za slučaj, da bi bilo treba vreči Thunovo ministerstvo. To kaže tu in tam dobro voljo, ali pojedini ministri so slabo poučeni tudi o jugoslovanskih potrebah. A če hočejo tudi ukrenuti kaj ugodnega, so jim na poti pa deželne vlade, katere neugodno poročajo o Slovanih. Dež. vlade zaprečijo mnogokaj Slovanom na škodo; kajti od Taaffeja do danes je bil poleg Pinota le bar. Winkler, ki je tudi kot dež. predsednik ostal zvest slovenskemu narodu. Dr. Ferj. je sam ministrom včasih priporočal, naj pokličejo k sebi take uradne osebe, ki poznajo jugosl. razmere, in ki bi bile Slovanom pravične. Kar zahtevajo Jugoslovani, nima značaja postulatov, temveč krvavih potreb, in tem potrebam se le malo zadosti. Vendar je treba čakati, da ne pridemo z dežja pod kap. Vlada je dolžna dati sedaj odgovor na postavljene zahteve krč. zveze. Vlada more ugoditi vse administr. potom, ker ta zveza ne zahteva sedaj ne zakonov, ne naredb«. Govornik uvaža izjavo slov. štajerskih poslancev in označuje neznosne razmere na Štirskem, Koroškem in Primorskem. Na Koroškem vlada kljub temu, da je prišel nov predsednik v deželo, kričeča bezobzirnost proti Slovencem in njih jeziku v šoli in v uradu. Ljudje, ki po svojem zaničevanju slovenščine naravnost izzivljejo slovensko prebivalstvo, se nam celó imenujejo, da so odločeni za viša mesta na Kranjskem. Tržaškim slovenskim poslancem zabranjuje poulična družba, ki vlada na zbornični galeriji, izvrševanje poslanskega posla, in poslanci so zapustili deželno in mestno zbornico, potem ko so pred nekoliko dnevi na čudovit način oteli od tam svoje zdravje in življenje. Na Goriškem pa delajo italijansko politiko polit. uradniki in sramoté našo legitimno slovensko trobojnico, katero uže pol stoletja svobodno in ob vsaki priliki razvijamo; Vsi ti poslanci imeli bi v ozbilju povoda, stvoriti jednak sklep, kakor so ga stvorili štajerski. Kar se dostaja nagodbe z Ogersko, misli dr. Ferj., da jej nasprotujejo tudi iz polit. vzrokov. Nagodba sama na sebi ni tako slaba, kakor se opisuje; le kvota se mora izpremeniti, da bi Ogerska dajala več nego dosedanjih 30 proc. Nagodba je potrebna, ker drugače se oslabi cesarstvo, mi pa potrebujemo močne Avstrije. Naposled je še omenil, da on ni za železnico čez Predel, tudi da je ta za dobro pokopana. Večina je za železnico čez Karavanke in žel. čez Ture.

Shod se je dr. Ferjančiču zahvalil, da je krepko zastopal koristi Slovanov in Slovencev.

Vidi se, kako dr. Ferj. dobro čuti silno neugodne razmere na vse strani, in kako se tudi on z zaveznimi tovariši omejuje zgolj na najnujnejše potrebe, katere bi mogla vlada izpolniti bez naredeb ali celó zakonov. Večina je tudi njemu šibka, ali bolje ta, nego kaka še slabša. V obče označuje Dr. Fernjančič stvari in položenje dobro, in nadejamo se, da on, ob boljših razmerah, poda tudi sam inicijativo za kaj obsežnišega, ugodnišega, nego vključujejo današnje zahteve vseh skupin sedanje večine.

Z Ogerskega.

Bivši zbornični predr. Szilagyi je poslal svojim volilcem odprto pismo. Liberalni klub je zahteval od svojih članov, da podpišejo Tiszin predlog. Radi tega je izstopil iz kluba. Večina vidi v postopanju manjšine terorizem in onemogočenje parlam. odnošajev. Manjšina se sklicuje na nezakonitosti, vladin vpliv pri volitvah in preganjanja svojih pristašev. Obe morati prinašati žrtve, da se zopet vvede redno parlam. življenje. Tisza je s svojim predlogom namerjal troje: 1) konstatovati, da sedanjega položaja ni zakrivila vlada, 2) dokazati solidarnost večine z državo, 3. opozoriti vse poslance na nevarnosti stanja ex lex. — Szilagyi je odstopil od predsedništva, ker je videl v tem načrtu prvi korak do ekstremnega boja, ker je bil uverjen, da krivda se dostaje tudi političnega vodstva in vodstva stranke. V tem načrtu je tudi zaveza n zagotovljenje absolutorija za bodočnost. S tem pa je prekršen temeljni zakon, ki prepoveduje poslancu, da zagotovi vlado absolutorija za nezakonito dejanje, predno je to še izvršeno. Nezakonito je, da se vladi odvzame odgovornost za njena prekoračenja njenih prav za prošlost in za bodočnost. Nezakonito je, da se klubovim sklepom daje polit. veljava parlamentarnih ukrepov. Podpisanci so se s tem tudi odrekli prave kontrole nad vlado. A to stanje je bilo možno uvideti uže popreje, saj je bilo gotovo, da opozicija pride do skrajnega razburjenja, ako se zanemarjajo vse njene pritožbe. Bilo je možno uvideti, da narodni prepir naraste. Treba je torej bilo pravočasno odpraviti najbolj kričeče in si tako zagotoviti mirne parlam. razmere. Izjave min. pred. pa so dokazale, da ostane vse pri starem. Tudi pri nagodbi je bilo mnogo točkov, kjer je bilo možno soglasje s strankami, stoječimi na državnopravnem temelju. Ako je bil min. pred. nezmožen, da reši zamotanja, moral bi svoj posel prepustiti drugemu. Mnogi min. pred. so ostavili svoje mesto, kljub zaupanju korone in podpori večine, ker so uvideli, da so drugi sposobnejši za tak posel.

V ogerski zbornici 30. dec. so bili zopet veliki tumulti. Proti stanju ex lex je najprej protestoval Kossuth, potem Molnar, Polony i dr. Kubiny je priporočal mir in slovo. Iranka se mu je protivil. Pri njem ni podkupljena beseda, pero ali meč, in uverjen je, da je to tako tudi pri večini poslancev. Gajari je tem besedam ugovarjal. Ko je hotel govoriti Banffy, je dosegel škandal svoj vrhunec. Seja se je morala pretrgati. Po seji je bilo zopet več pozivov na dvoboj.

Ogerska zbornica se je 3. jan. pričela s tehniško obstrukcijo takoj po čitanju zapisnika. Po objavi cesarjeve odločitve o kvoti je izjavil Polonyi, da je ona povsem nezakonita, ker bi se morale popreje dogovoriti kvotne deputacije. A tudi tako je za Ogersko veljavna le, ako se inartikuluje. Vzrok, da ni došlo do sporazumljenja, je, ker onstran Litve pridobiva vedno več tal ideja o katoliški, velikoslovanski državi, ker se naj tam zasnuje federativna slovanska država. Obžaluje, da ogerska vlada podpira tako politiko, ki prej ali slej tudi Ogerski provzroči slavizicijo.

Bar. Banffy in še dva ministra madjarska so se mudili na Dunaju, kjer so bile dolge konferencije. Banffy

skuša sedaj liberalno stranko zopet združiti; menijo pa da odstopi, ker iščejo vzrok opoziciji in obstrukciji najbolj v njegovi osebnosti, ne pa v načelih.

Iz novin.

»Slov. List« priobčuje dogodek, ki osvetljuje koroške razmere. V slov. velikovskem okraju ste župniji Grebinj in Grebinjski kloster. Prva šteje 1625, druga 1402 duši. Prva ima štirirazrednico, druga je bez šole. V obeh župnijah se opravlja služba božja od nekaj izključno v sloven. jeziku. A šola, katero obiskujejo otroci obeh slovenskih občin, je izključno nemška. Še pred 5 leti je bila dvojezična. A slučajna večina Grebinjskega občinskega odbora je vložila prošnjo, naj se ponemči, in dež. šolski svet je temu z veseljem ustregel. V šolo hodi nad 300 otrok, 80 proc. je slovenske narodnosti, in vendar je šola nemška.

»Slov.« piše o »zaprekah zjedinenja Dalmacije s Hrvatsko«. Madjari, ki so onemogočili železniške zveze Dalmacije z Bosno, sedaj nakrat zahtevejo to deželo zase, samo da jim ne uide trgovina v teh južnih krajih. Dalmacija je bila nekaj del hrvatske zemlje. Tu je bil venčan prvi Hrvat. kralj Tomislav in mnogi njegovi nasledniki. — Velik del Dalmacije je prišel v roke Benečanom 1420 ter ostal do propasti te republike 1797. A ves ta čas so gojili Dalmat. nadejo, da se zedinijo s Hrvatsko, in 1797 se je to res zgodilo. Hrvat. sabori so v vsakem zasedanju zahtevali zjedinenje Dalmacije s Hrvatsko. S februarjskim patentom je ostalo glede Dalmacije vse provizorno do danes. Pravična rešitev je možna le po avstr.-ogerski nagodbi 1867. Po nji je Dalmacija celokupni del krajevine Hrvatske in spada pod njen teritorij, dasi faktično in provizorno spada k Avstriji. Torej ni treba dovoljenja od drž. zbora, da se reši državnopravni položaj Dalmacije. Rešiti ga imata le sabora hrvatski in dalmat. Tako se je zgodilo 1861, in po Hrvat. ogerski nagodbi se ima o tem jedino poprašati dalmat. sabor. Ko bi Dalmacija prišla v zvezo z zemljami ogerske korone, spremeniti bi se moral tudi ključ za prinos za zajedniške stvari, kar bi obavilo regnikolarne komisije. Ker pa se Madjari bojé potem oslabljenja madjarske drž. ideje, nočejo tega; a tudi Avstrija ne mara odstopa. Vendar volja hrv. naroda naposled zmaga. — Po zborovanju na Sušaku je »Sl. Svet« posebe označil težave glede na priklonjenje Dalmacije k Hrvatski.

Proti novemu avstr. dobrotnemu društvu se je takoj oglasila — »Ostd. Rundschau«, češ, da ono hoče, da bi plačevali Nemci, Slovani pa dobivali podporo. Ker v odboru ni nobenega nemškonalcionalca, pač pa so (poleg konservat. Nemcev) zastopniki vseh avstr. narodnosti, zato sklepa, da ne sme noben Nemec pristopiti novemu dobrotnemu društvu, ki je ustanovljeno za vso Avstrijo. Svoj čas je ta list bil jedini, ki je pisal proti podporam za Ljubljano, sedaj zopet divja, ker novo društvo ni izjavilo, da boče podpiralo jedino nemške nesrečnike.

V »Ostd. R.« protestuje »15 protest. pastorev iz vseh krajev Avstrije«, ki se pa ne upajo z imeni na dan, proti Dunajskemu pastoru dr. Johanij-ju, ki je pri posvečenju protest. cerkve na Dunaju obsodil krik Schönererjancev: »proč od Rima.« — Oni »vidijo v pro-

izvedbi tega klica jedino rešitev našega naroda," ter povdarjajo škodo, katero je ta utrpel od rimske kurije.

Belgrajski dopisnik „Nar. L.“, ki se je doslej vedno izkazal dobro informovanega v raznih dvornih spletkah srbskih, javlja, da ima ruski poslanik danes v rokah dokaze, da je sam kralj Aleksander na navod svojega očeta Milana podmitil jednega slugo ruskega poslanstva, ki je v poletju ukradel temu razne dokumente. — Srbski poslanik v Petrogradu, gen. Gruič, je poslal uradni akt ruske vlade v Belgrad, kjer je bilo naznanjeno, da se kralj Aleksander ne more nadejati ruske pomoči, dokler je Milan v deželi. Ko je došlo to, je vlada proglasila, da je to intriga posl. Žadovskega, in kralj je naročil, naj v tem oziru vpliva na carja ter se pritoži o Žadovskem; a car mu je odvrnil, da poslanik ravna povsem pravilno.

Srbska vlada je po poročilu „Nar. L.“ sklenula obnoviti predlog, da se Milanu poviša apanaža od 360.000 din. na 700.000 din. ter izplača od odstopa od prestola. Tako bi dobil one 4 milj., katere rabi v poravnavo dolgov. Predlog bi se imel predati sedaj kupščini. V tem pa se je zgodilo nekaj važnega. Milana ni skrbelo, da se sprejme predlog, temveč le, odkod dobiti denar? Zato se je vlada sporazumela s skupino nemških kapitalistov. Za posojilo bi dobili v zastavo železnice in gozde. A ruski poslanik Žadovskij je v ostri noti protestoval proti temu, da Srbija Nemcem odda v zastavo še posl. duje, kar ima. Rekel je, da je Rusija starejši upnik Milanov, in ako hoče država plačevati njegove dolge, zahteva za Rusijo isto, kar hoče Srbija dati Nemcem. — Milan hoče tudi, da skupščina sprejme nov zakon o nasledništvu, ter da Obren, njegov nezakonski sin z Artemizijo, postane kralj, ako bi Aleksander umrl bez otrok. Da si pridobi za to simpatije, se je obrnil na vse srbske biskupe s prošnjo, da bi njemu in Obrenu podelili blagoslov na dan, ko bo Obren proglašen njegovim lastnim sinom. Mitropolit je pozval biskupe v Belgrad. Žički biskup pa se je protivil temu predlogu, ker on ne bi nikdar podelil blagoslova dejanju, ki bi bilo usodno za narod.

Komarov „Свѣтъ“ se je o izgonih izrazil, da ima zanje Avstrija mnogo več prava nego Prusija. Slovani iz Avstrije in Prusije na Pruskem so delavci, Prusaki pa prihajajo v Avstrijo kot politični agitatorji, ki avstr. Nemce ščujejo k sovraštvo do države, in take tujce izganjati je dovoljeno.

Danski listi priobčujejo pregled izgnancev iz Šlesviga. Do 1. dec. je bilo izgnano 95 moč, 52 žen, 38 otrok.

Vsled sklepa Dunajskega mestnega sveta, naj magistrat ne sprejema drugih pošiljatev nego nemške, pozivlje „Dzen. Pol.“ poljska mesta, da naj od Dunajskega magistrata ne sprejemajo drugih dopisov nego poljske.

O demisiji grofa Fr. Coroninija je zvedel „Vatl.“, da mu je deputacija izročila od mestnega zastopa gorškega skleneni protest proti dež. šolskemu zakladu ter zahtevala, da ga zastopa v dež. zboru. Hotela je tudi, da ji takoj jasno odgovori. Grof Coronini, ki se je videl v protistovju z volilci, je zato javil svoj odstop.

Po gonbi nemškega časopisja proti min. preds. Thunu zaradi odgovora na interpelacijo o pruskim izgonih je donesla „Wr. Abendpost“ 24. dec. uradno izjavo.

„Uže tedaj, ko se je pričela ta stvar razpravljati v političkem časopisju, smo izrazili prepričanje, da se to more dogajati le na podstavi napačnega tolmačenja, ter

da nasprotja čisto administrativnega značaja ne morejo in ne smejo motiti tesnih razmer in za oba dela važnega zveznega razmerja... da so se izjave grofa Thuna nanašale izključno le na administrativno vprašanja in na medsojnost v trgovinskih pogodbah, utemeljenih prav ter se jim ni mogel pripisovati noben neprijazen ali pretilen namen nasproti zvezani nemški državi... ker nikakor ni želeli, da bi vladala nadalje le senca kakega nesporazumljenja med prijatelji in zavezniki... S tem, da je opozarjal na eventualno uporabo reciprocitete, ni mislil ničesar drugega in ni mogel imeti nobenega namena, kakor konstatovati, da v konkretnih vprašanjih pristajajo jednaka prava obema državam... Minister je uradno in osebno ravno tako prepričan pa zvest somišljenik ne samo našega pogodnega razmerja, temveč tudi prijatelj razmer med obema državam, kakor kak drug merodaven faktor monarhije.“

Neizprosna sila usode.

Iz knjige narodne modrosti.

- Емѹ такъ на родѹ написано.
- Отъ своѣй судьбы) не уйдѣтъ
- Судьба придѣтъ. рѹки сведѣтъ,*) нѹги свѣжѣтъ.
- Комѹ назначено утонѹтъ. тотъ въ огнѣ не сгорѣтъ.
- Сегодня) на ногѣхъ, а завтра*) въ могилѣ.)
- Собираѣмся*) жить съ*) лѹкотѣ. а живѣтъ съ лѹготѣ.
- Не молодостью живѣмъ, не старостью умираѣмъ.
- Умираѣмъ не старѣй, а поспѣлѣй.)
- Сняли) голову не большѣй горой, а солѹминкой.
- Чемѹ быть,*) того не миновѣтъ.
- Нереплѣтъ мѹре. да въ лѹжѣ утонѹтъ.
- Бѹдетъ то, что Богъ вѣстѣ.

*) usoda, *) skrči, *) danes, *) jutri, *) gomili, *) zbiramo se (= natekamo se), *) skoro, blizo, okolo, *) speli (zreli kateri je sezrel, *) deli so ga ob glavo, *) pri inf. imperat. subj. v dat.: kar mora. Božidar Tvorcov.

Ruske drobtinice.

V Petrogradu se je 27. dec. sošel kongres ruskih klimatologov, balnoslogov in hidrologov. Otvoril so je v prisotnosti častnega predseda vel. kneza Pavla Aleksandroviča, princezinje Evgenije Oldenburške in kmetijskega ministra.

Petrograjsko vŕeučiliŕe priredi povodom Puŕkinove proslave vrsto brezplačnih predavanj.

Na Ruskem je 3500 ljudskih čitalnic, vsakomur dostopnih.

Drobtine.

Židovsko svetovno glasilo „Alliance universelle Israélite“ piŕe nasproti teŕnjam po Palestini, da ni na svetu deŕele, ki bi lepŕe odgovarjala židovskim ŕeljam, nego Galicija, kjer je uŕe skoro vse v židovskih rokah. Tudi se zbirajo milodari, (in prispevali so uŕe razni židovski milijonarji), da se odkupi, kar je ŕe v krŕčanskih rokah. — ŕivila nova Palestina. Le ŕkoda, da jo morajo vzdrŕevati slovanski ŕulji!

„Slovenski Spolok“ (slovaŕsko druŕstvo) v Budimpeŕti je imel 23. okt. svoj obči zbor. To druŕstvo obstaja uŕe 30 let. Letos so si slovaŕski delavci v Budimpeŕti osnovali svoje socialistiŕko druŕstvo; razun tega imajo Slovaki tu ŕe „druŕstvo sv. ŕimona“. — Knjiŕnica

drušva ima 733 zv.; pevski odbor šteje 22 pevcev; literarni odbor je deloval marljivo; čitala in kritikovala so se v njem mnoga čitanja društvenikov v 12 sejah. Ženski odbor ima 15 članov.

»Ustřední Maticе školská« šteje v tem šolskem letu 586 uč. na svojih gimnazijah, 6275 uč. v svojih ljudskih šolah in 3490 učitelj. v svojih otroških vrtcih, v vsem 10.351 učencev in učenk.

Belgijski kapital je dosegel v Rusiji toliko moč, da je uže gotovo invazija. »Indep. Belge« je otvoril lastno rubriko »trgovske in finančialne vesti iz Rusije.«

Namesto prepovedanega prusko-velikonem. društva »Hohenzollern« v Aši so sklenuli tamošnji Nemci ustanoviti podružnico dr. »Bund der Germanen« z imenom »Wartburg«.

Slovenski drž. posl. V. Pfeifer je 4. nov. slavil 25 letnico poslanstva. Njegovi sodrugi v slov. hrv. klubu so mu zato priredili 25. okt. prijateljski večer.

Kralj Bela III. in njega soproga Ana iz Antijohije sta bila 21. okt. z veliko slavnostjo položena v groblje ogerskih kraljev, ker je bil po narodnosti Madjar, dasi sin ruske matere Evfrozine. O njegovi hčeri Konstanciji pa pravi zgodovinar, da je bila »eine Wendin«. (Mittheilungen des Inst. für oest. Geschichtsforschung III., 395). Ako je bila mati in hči Slovanka, pač tudi Bela III., dasi ogerski kralj, ni bil Madjar. (Nar. Nov.)

Lužičanom je umrl Mósak Kłosopólski (Mosig von Aehrenfeld).

Svetovni potovalec E. St. Vráz, Čeh, prireja po raznih čeških mestih predavanja.

Za carjevo mirovno izjavo je bil zanimiv shod pri Ronacherju na Dunaju. Polkovnik Egidy je proslavljal carjev manifest kot evangelij miru. V razpravo je posegel tudi slavni amerikalni humorist Mark Twain in slikar čudak Diefenbach, ter zadnjo besedo je imela — naravno — baronka Suttnerjeva. Egidy je med tem umrl.

Odkritje Sobieskega spomenika se je 20. novembra v Levovu slovesno vršilo. Po slavnostni službi božji v stolici je šel slavnostni spreved k spomeniku; župan je imel nagovor; defilacije se je udeležilo nad 30.000 oseb. Zvečer je bila v gledišču slavnostna predstava.

Reorganizacija nemške vojne bode predložena drž. zboru. Armadne divizije bodo samostalneje, nego doslej, ter obstajale iz 2 brigad pehote, 1 brigade topništva in 1 brigade jezdecev. Ker šteje armada 38 divizij, ima se ustanoviti 5 novih topničarskih brigad. Razun tega bodo ustanovljeni trije novi zbori.

„Jednota sv. Metodija na Dunaju“ je imela 20. nov. pri sv. Ani slovesno službo božjo povodom cesarskega jubileja.

„Dom.“ prinaša zanimiv spomin na 1848 leto. Na Primorskem so zalotili veliko veleizdajsko zaroto. Dogovorjeno je bilo med Italijani, da se vzdignejo, hitro ko se prikaže brodogje iz Italije. Proti temu se je zasnovala narodna straža Slovencev, a po vsi Istri so bili slovanski dobrovoljci, ki so stali iz lastnega nagiba noč in dan na straži, za Avstrijo in deželno vlado. — Kako se jim sedaj povračuje, je znano.

Smolka je — kot predsednik drž. zbora 1848 — poslal cesarju k jubileju udanostni telegram.

Slov. umetnik, kipar A. Gangl, je imenovan profesorjem na obrtni strokovni šoli v Ljubljani.

Starokatoliški so priredili v Gradcu shod, ker pa je bilo po policiji prepovedano očito zborovanje, so se šli povabljeni na privatnem stanovanju.

Nemški cesar je nakazal nadškofu Stablevskemu 20.000 marek za obnovitev gneznske stolne cerkve.

Češko dijaštvo je bar. Helfertu, ki si je kot predsednik društva za vzdrževanje starin in umetnin pridobil mnogo zaslug, poslal srčno zahvalnico na njegovem uspešnem delovanju.

Pod predsed. grofa Palfy-ja se je 26. nov. na Dunaju ustanovilo društvo avstr. narodov, ki ima namen, po društvenih doneskkih in javnih zbirkah podeljevati ponesrečenim po požaru in elementarnih nezgodah prvo pomoč. Po vseh deželah hoče osnovati krajevne in deželne podobore.

Osrednje žensko društvo v Pragi priredi vrsto brezplačnih kurzov o zdravništvu in zdravstvenih vprašanjih za ženstvo. Predavali bodo profesorji, docenti in zdravniki.

Mestni zbor Liberški je pisal krojaču, ki je imel češkega pomočnika, da si naj tu, v nemškem mestu, tega namesti z nemškim pomočnikom, ter da mu boče pri tem posredoval nemški mestni zavod za službe.

Po uradnih izkazih živi v Breslavi nad 5 let 326 avstr. podanikov. Od 1. apr. t. l. se jih je priselilo 397, od istega časa je bilo izgnanih 96.

Praška »Deutsche Lese- und Redehalle« je povodom svojega jubileja napravila izlet v Teplice. Tu pa so jim nemško-nacionalci priredili zelo veliko iznenajenje s sprejemom, ker so jih pričakovali z mačjo godbo in s krikom »Hepp — Hepp« in »Heilô«. — Praško društvo je namreč Židom prijazno.

Na Dunajskem vseučilišču je 95 prof. Židov; in sicer na pravoslavni fakulteti 14, na medicinski 58, na filozofski 23; poleg teh je na raznih medic. klinikah in institutih 150 židovskih asistentov.

Bismarckove »Misli in spomini«, (izdanje njegovih zapiskov) je doseglo največi književni uspeh. Na razglas in vabilo knjigarske firme, ki izda vse delo, se je oglašilo 318.000 naročnikov.

»Slovansko pevsko društvo« na Dunaju je imelo lani 17 častnih (11 živih, 6 umrlih), 24 ustanovnih (19 živih, 5 mrtvih), 107 izvršujočih in 112 prispevajočih članov.

Sedaj proganjana sloven. trobojnica je imela v Gorici narodna straža 1848 leta, in jo sedaj hrani nar. čitalnica v Solkanu.

V Dubrovniku je slavilo srbsko glasbeno društvo svojo 20 letnico

Bazar in akademija, katero je priredila ženska podružnica »Ustř. Mat. šk.« v Pragi, je donesl 7315 gld. 51 kr. čistega dobička.

Dunajska hranilnica je povodom cesarjevega jubileja razdelila za dobrotne ustanove in društva itd. pol milijona — bogata nemčurska hranilnica kranjska pa celih tristo gld.

Ljublj. knezoškof Jeglič je daroval družbi sv. Cirila in Metoda 100 gld.

»Hrvat. Kruna« priobčuje statistiko prebivalstva v Bosni in Hercegovini po veri, 1895 se je naštel: 373.246 pravosl. (= 42·93 %); 548.632 mohamedancev (= 34·99 %), 334.142 katol. (= 21·31 %); 12.072 Židov in drugih (= 0·77 %). Število pravosl. je v 10 letih narastlo za 101.990, moham. za 56.822, katol. za 68.354, drugovercev in Židov za 4729. V odstotkih je to: pravosl. 17·86 proc., moham. 11·34 proc., katol. 25·69 proc., Židov 64·42 proc. — To uporabljajo nekateri listi za agitacijo za hrvatstvo proti srbstvu. »Jedinstvo« pripominja, da se od katolikov ne sme več nego polovica šteti za

Hrvate, ker je poleg slovanskih tudi mnogo nemških in madjarskih priseljencev, dočim so pravoslavni do zadnjega Srbi. — V Hrvatski, Dalmaciji in Istri zahtevamo od Srbov, da priznavajo, da so te zemlje hrvatske, ker so v njih Hrvati v ogromni večini. Zato moramo biti pravični tudi za Bosno in Hercegovino, ter deželi priznavati za srbski. — Z aneksijo bi se pretvorili ti deželi ali v madjarsko županijo ali v nemško provincijo; zato moramo zahtevati zjedinenje s Hrvatsko. To zahteva narodno načelo, ki je proti Beču in proti Pešti (a samo proti tema dvema) podprto še s hrvat. državnim pravom.

Milosrdnice v Zagrebu so 26. okt. proslavile 50 letnico svojega samostana. Od tod so se razširile po južnih slovanskih deželah. Zagrebska matica ima 71 podružnic s 750 milosrdnicami; 10 raznih šol s 1537 otroci; v žensko učiteljsko šolo se je vpisalo letos 465 dijakinj. Iz te šole je izšlo v teh 50 letih 1257 učiteljic za ljudske šole, 192 učit. za ročna dela, 212 uč. za otroške vrtce; v vsem torej 1679 učiteljskih močij. V 50 letih je pohajalo samo Zagrebske samostanske šole 55.464 uč. Na leto se s tem mestu Zagrebu prihrani do 40.000 gl. Od milosrdnic deluje za pouk in vzgojo mladine od 750 sester 183; in sicer v Bosni in Herceg. 57, na Turškem 9, v Albaniji 3, v Dalmaciji 9, na Kranjskem 1, ostale na Hrvatskem in Slavonskem. V bolnici v Zagrebu, katero so otvorile 1872, je bilo spočetka 740 bolnikov, lani uže 4423 v vsem letu. Od 1872 do danes se je sprejelo vanjo 56.433 bolnikov!

Varšava je prvo mesto sveta, kar se tiče števila židovskega prebivalstva. Ni čuda, da se je tam mnogo agitovalo za Dreyfusovo afero in bazilejski sionistični kongres. Agenti »Alliance Israélite« so zbirali doneske za Dreyfusovo agitacijo, razširjali brošure v ruskem, poljskem in hebrejskem jeziku in imeli živahno trgovino s podobami dvojice Dreyfusa in Zole. Poljski listi, ki so doslej zagovarjali poljsko-židovsko bratstvo, so ogorčeni nad delovanjem za izključne židovske interese; zlasti so hudi, da si želé Židje iz Poljske v Palestino; ko so jih povsod zatirali in proganjali, imeli so tu zavetje in ohrambo. Poljsko-židovski listi podpirajo to pisavo in priobčajo članek »All. Isr.«, da je Galicija Židom prava obljubljena dežela. A baš namen uničenja kristjanov v tej deželi pomnožuje ogorčenost proti Židom. V Petrogradu si je poljsko dobrodelno društvo imenovalo židovskega bankirja častnim članom. Zato je Petrograški Poljak Trinajtis ostro pokaral svoje rokaje v Varšavski „Roli“.

Hrvatsko gledališče je leta 1897 dalo 264 predstav, v vsem je bilo 47 novitet (35 dram, 11 oper in operet, 1 balet). Hrvatskih izvirnikov med letom je bilo 10 dram, 1 opera, 1 balet.

V Sarajevu je bil 2. jan. slovesno otvoren društveni dom Hrvat gledališča.

Mestni zastop v Budimpešti steje 120 kristjanov in 79 Židov.

Jubilejne kolanje na zastave dobé, razun onih avstr. polkov, ki nosijo ime cesarjevo, tudi oni nemški in ruski polki, katerim je naš cesar imetnik.

V Škofji Loki je umrl 29. dec. cerkveni podobar in slikar, Ivan Šubic v 66 letu. Njegovi umotvori so po raznih cerkvah na Slovenskem.

Društvo »Češki dom« na Dunaju ima 136 členov, ki so v vsem založili 816 deležev po 10 gl.; rezervni fond znaša 915 gl., inventar 177 gl., skupej 9252 gl.

Zdravniška komisija v Opatiji, torej na hrvatskih tleh, ne sprejema hrvatskih pisem, temveč zahteva nemške.

V Znojmu je okr. glavarstvo prepovedalo lepake, ki jih je izdalo društvo »Eiche«, pozivajoče na bojkot proti Čechom.

»Český spolek pro šíření lidové osvěty« na Dunaju je imel letos 22 kajiznic z 3800 zvezki. Od letnega prebitka je poklonil 100 gl. Komenskemu.

Dež. nadšolišče v Pragi je razsodilo, da mora Veršoviška občina, ki je dala podreti del tamošnje nemške šole, to zopet sozidati ter plačati vse sodne in prizivne troške.

100 letnico Mickijevičevega rojstva so proslavili 23. dec. v Praškem narodnem gled. Po prologu se je igrala poljska opera »Halka«. Od mnogih poljskih mest so došle zahvale na tej proslavi.

Prof. A. Gangel vabi slovenske kiparje in slikarje, da priredé v Ljubljani razstavo svojih del. Župan Iv. Hribar bode razstavi pokrovitelj.

Marihorski Slovenci so si zgradili »Narodni dom«, kateri je Nemcem trn v oči. Ko se je slavil cesarski jubilej, je nekdo streljal vanj. Vsak večer so pred domom razgrajanja. Policija pa se za vse ne zmeni.

»Istnima papeževima komornikoma, z naslovom monsignore, sta imenovana načelnik družbe sv. Cirila in Metoda, vodja prof. T. Zupan, in prof. bogoslovja A. Zupančič.

Adresa, katero je podalo Dun. slov. prvsko društvo grofu Harrachu, kaže pogled na Prago in Ljubljano, pod tema pa prve tekste »Kje domov mûj« in »Naprej«. Diplomlo je umetniško izvršil arhitekt Skopalik.

Poljska gled. družba je hotela prirediti v Biali nekoliko predstav. Nemški hišni posestniki pa niso dovolitil nalepiti poljske plakate.

Preds. sv. sinoda v Sofiji, Gregorij, je umrl. Truplo se je preneslo v stolico. Pogreba so se udeležili knez in kneginja, ministri, diplom. kor in duhovstvo.

V Krakovu je umrl jezuitski provincijal p. Jan Badeni, brat bivšega min. pred. Pisal je mnogo v Krakovskem »Przeglądu«. 1891 se je mudil na Slovaškem, 1892 v tem listu prijavil Slovakom prijazen potopis.

Srbski umetnik Anast. Bočarić je izdelal poprsje kneza Nikole. Poštovalci knezovi nabavijo si lahko manje po 3 gl. večja po 5 gl. 50 kr. Naročila sprejema uredništva »Srbskega Glasa« v Zadru.

Maškov, ruski konzul v Skoplju, je potoval dva in pol meseca po Kosovskem in bitoljskem vilajetu ter o tem poslal ruskemu poslaniku v Carjigradu obširno izvestje.

* * *

Za odpravo časniškega kolka so pričeli socijalni demokrati sozivati mnoge shode.

Zdravnikov na Hrvatskem je 458.

V Nemčiji so izšli »Bismarkovi razgovori z Lotarjem Bucherjem o Avstriji«, ki so bili na največjo radost naših nem. nacionalcev zelo strupeni proti Avstriji in zlasti Slovanstvu. Razni nemški listi pa so dokazali iz mnogih časovnih in drugih netočnosti in napačnosti, da ti razgovori nikakor ne moreje biti avtentični, da so ponarejen pamflet proti Avstriji, da pod Bismarkovo veljavo širijo velikonemško propagando.

3. jan. se je vršil dvoboj med Banffyjem in Horanskim. Seveda je vsa komedija iztekla nekrvavo, ker sta oba streljala v zrak. Banffy je zaradi lepšega šel »v boj«, ker mu pri »viteškem narodu« prvotna poravnava po raznih komplikovanih protokolih ne bi donesla »slave«.

O Mickiewiczovi proslavi v Varšavi so pisali listi, kakor da bi ruska vlada prepovedala skoro vse slavje razum cerkvene slovesnosti in jednega govora pri odkritju spomenika. Stvar pa je bila ta, da je slavnostni odbor dobil od ruske mestne uprave program slavnosti, v katerem je bilo seveda tudi sviranje ruske himne. Odbor pa se je bal, da bi to dalo pri taki nacijaonini proslavi povod k

demonstracijam. Odkloniti se je pa zopet ni upal. Za to so se opustile vse oficijalne s'avnosti. Vojaštvo je puščalo na slavnostni prostor le obiskovalce z vstopnicami. Teh pa se je razdelilo 15000. To pa le za to, da se odvrnejo elementi, ki povsod žele škandale.

Bivši min. pred. srbski, Sv. Nikolajevič, je pisal baronici Suttnerjevi, da se je na njegov predlog v srbski skupščini osnovala parlamentarna zadruga, ki se pridruži mednarodni konferenciji za svetovni mir.

Milanski „Corriere della sera“ pozivlje laške podanike in zavode naj, se na Danskem nastanijo na mestu bojkotovanih nemških firem.

Vladni korespondenčni biró, naj obvešča objektivno vse časopise o raznih dogodkih, je pri poročilu o tržaškem deželnem zboru zamočal vse, kar bi utegnulo škodovati italijanski večini. Niti o demonstraciji proti cesarju, niti o surovih napadih na posl. Nabergoja od strani laških poslancev ne omenja ničesar.

Libohoviški okrajni zastop je sklenul izjavo proti germanizaciji po vojaških oblastih. Ker s češkimi občinami uradujejo le nemški, kerod pošiljajo vanje češčine nezmožne castnike, ki isto tako, kot žandarmarija, zabije le nemške tiskovine, izjavja, da ne trpi zaničevanja češčine pri kontrolnih shodih, ter da občina ne bo sodelovala, ako se to zahteva od nje v tujem jeziku. Vojaška oblast naj torej pošilja češčine večše častnike s češkimi tiskovinami. Ako se ji v tem do 1. marca 1899 ne ustreže, bo izvajala zakonite posledice.

Dijaštvo.

Ker so slušalci 8 razrednega protest liceja v Šopromi hoteli udeležiti se slavnostne službe božje 2. dec., bila je provedena disciplinarna preiskava, ki je imela za posledico izključenje glavnih krivcev, izgubo stipendij 8 dijakom in preklic vseh beneficij 1858 je bil na istem učiteljsku sličen slučaj, a takrat so štrajkali profesorji.

V Gradcu so nem. velikošolci 13. dec. pred policijskim ravnateljstvom priredili veliko demonstracijo zaradi prepovedanega komersa.

Častnega večera »Slovenije« v proslavo Aškerca in Hribarja — se je udeležil švedski pesnik, Jensen, in sicer v imenu Aškerčevem.

Na Be grajski visoki šoli so bili veliki nemiri med dijaštvom radi novega zakona. Vsak dijak mora vsako leto plačati 200 dinarjev šolnine (poleg dosedanjih taks). Tako je učenje omogočeno samo bogatašem, in mnogi ubožni dijaki so prisiljeni, da je opusté. — V sled nemirov je zažugal policijni prefekt dijakom z zaporom, ako se ponové nemiri. — Andra Gjorgevič, min. osvete, pa namerja še druge »reforme.« On hoče visoki šoli odvzeti pravo, da profesorje voli akad. senat ter izročiti njih imenovanje vladi.

Srbska, slovaška in romunska akad. mladež v Budimpešti se je sošla na bratski dogovor ter se navduševala za čvrsto solidarnost med saboj in med zatiranimi narodi.

Graška policija je prepovedala povodom rektorjeve instalacije običajni dijaški komers.

Vodja romunske studujoče mladeži v Velikem Varadinu, pravnik Lucian Bolcas, je bil na dijaškem kongresu v Turinu. Ko se je vrnil in došel v šolsko sobo, so odšli vsi madjarski dijaki iz nje. Po predavanju so čakali na romunske dijake in jim klicali: Abzug Bolcas! Sklenuli so, da ne bodo obiskovali toliko časa predavanja, dokler ministerstvo ne prične disciplinarne preiskave proti prof. Bolcasu.

Prof. Knoll, ki je prišel s Praške nemške univerze na Dunaj, je tu v svojem nastopnem predavanju čutil potrebo za oddušek svojemu velikonemškemu srcu. Težka mu je bila ločitev od najstareše nemške univerze v Pragi, kjer je bil 28 let, tem bolj, ker je na njo vedno bolj naperjen naval sovražnikov; — a lajša mu to ugled nemške Dunajske univerze. Mož se zelo moti o značaju Dunajske univerze, ki je mednarodna; ako bi bila le nemška, pade globoko. Tudi njegov prednik (o eksperimentalni patologiji) ni bil mož nemškega duha in delovanja, kot je zatvrdjal Knoll. Umrli Stricker je bil Žid, ki se ni bavil s politiko.

No. a. realka se osnuje bodoče leto v Mladi Boleslavi, čez dve leti pa v Taboru.

Na hrv. vel. gimn. na Sušaku je bilo lani 385, letos 423 dijakov. 1. in 2. razr. imata paralelki.

(Poročilo o X. občnem zboru podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju.) To društvo, ki je bilo ustanovljeno v spomin cesarjeve štiridesetletnice (1888), imelo je nedavno X. svoj občni zbor, h kateremu je došlo pred določeno uro dovoljno število udov, zavzimajočih se za napredek tega društva v korist bednim mladim rojakom na Dunajskih visokih šolah. Predsednik g. Pukl spominjal se je najprvo v tekočem letu umrlih mož,

ki so društvo podpirali, odkar je počelo delovanje. Eden izmed najbolj zasluženih za društvo, je letos umrl gd. dr. Jarnej Zupanc, c. k. predsednik kranjske notarske zbornice i. t. d. Ta je bil društveni ustanovnik, a razun tega je društvu vsako leto daroval več svoto. Drugi je za društvo zaslužen radi tega, da je bil njega podpornik od početka do svoje smrti in da je kratko pred svojo smrtjo v Kranju nabiral ter več svoto poslal v dobrodelne društvene namene. To je gd. Viktor Globočnik, c. k. notar v Kranju in bivši dež. poslanec. Slava vrlima pokojnikoma! Društveni blagajnik mons. Fr. Jančar je obširno opisal blagotvorno delovanje društvenega odbora. Iz velezanimivega tega poročila naj sledi sledeče. Društvo je prošlo let napredovalo v dvojnem oziru: 1. da so se pomnožili prispevki, in 2. da je društvo podpiralo več revnih slovenskih visokošolcev nego druga leta. Mej darovalci je v prvi vrsti slavni deželni zbor kranjski z 200 gld. To je jedini dež. zbor, ki je društvo ves čas podpiral ter tako društvu naklonil v 10 letih 2000 gld. Izmejustanovnikov je prvega imenovali premil kneza in škofa lavantinskega, dra. Mihaela Napotnika, ki je društvo podpiral vsako leto. Mariborski Slovenci stojé na čelu ónih, ki so društvu vsako leto darovali več svoto. Za to ima največ zaslug neumorno delujoč mariborski rodoljub g. France Dolenc, trgovec v Mariboru, ki je vsako leto nabiral ter na ta način v 10 letih društvu nabral čez 800 gld. Bivše leto so Mariborski Slovenci darovali 118 gld. 50 n. Pokojni Viktor Globočnik je v Kranju nabral 62 gld.; Fr. Novak, sedanjí predsednik »Slovenije«, je v Idriji nabral 32 gld., g. Ivan Škerlj, c. k. dež. sod. svetnik v Novem mestu, poslal je društvu v imenu »Narodne čitalnice« polovico čistega prihodka s pomočjo visokošolcev prirejene veselice 24 gld. 45 n. G. Anton Flis, knjigovodja na Vrhniki, poslal je društvu tam nabranih 19 gld. 50 n. G. Makso Božič, nabral je v Žireh 10 gld. 70 n. g. Dr. Ivan Orel v Kamniku 12 gld.; g. Makso Pirnat poslal je po upravnistvu Slov. Naroda, Ljublj. Zvona in Rodoljuba 24 gld. Veče svote so darovale sledeče posojilnice: po 30 gld. sl. posojilnica v Brezicah, v Slov. Bistrici in Mariboru. Občina ljubljanska 25 gld.; sl. posojilnice v Ribnici in okolice ljubljanske po 20 gld., sl. posojilnice na Vrhniki 18 gld., sl. posojilnice v Litiji, Vitanji, Logatci, sl. družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, gewerblicher Aushilfscassenverein in Ljubljani so darovale po 10 gld. Neimenovana gospa v Krškem je darovala 20 gld., visokorodni Anton pl. Sušic, c. in kr. polkovnik je društvu daroval 15 gld. Gd. Stefan Pregelj nabral je v Trstu 16 gld.; po 10 gld. so še darovali: Vč. gd. Karlin Janez, župnik v Smledniku, društvena ustan. gospa Ana Pukl kot. v Maria Enzenedorfu, »Mars« na Dunaju, gd. Manko Pirnat, c. k. notar v Mokronogu. Duhovščina je skupaj darovala 279 gld. 81 n. Po deželah jo društvo prejelo: Iz Kranjske 719 gld. 15 n., iz Štajerske 393 gld. 5, iz Primorske 58 gld. 80 n. iz Koroške 27 gld. 50 n. in Dunaja 258 gld. V spomin vladarjeve petdesetletnice so društvu pristopili kot ustanovniki: Društveni predsednik g. Jakob Pukl, s 50 gld., vč. gd. Dr. France Sedej, kanonik i. t. d. v Gorici, s 50 gld., in g. Urban Zupanc v Ljubljani s 50 gld. Dohodkov je društvo letos imelo 1869 gld. 95 n.; od teh pripada k osnovni glavnici 150 gld., katera letos iznaša 4890 gld. 68 n. Razpoložna glavnica znašala je letos 1719 gld. 95 n. Vseh stroškov je društvo imelo 1576 gld. 22 n. V 10 sejah se je podpor razdelilo 1476 gld. 50 n. med 58 dijakov v 293 slučajih. Podpor v denarju je bilo 885 gld.; in 2366 obednic po 25 n. Upravní stroški znašali so 99 gld. 22 n. Po studiiah je bilo mej podpiranci: 29 juristov, 7 medicincev, 9 filozofov, 10 tehnikov, 1 slušatelj umetno obrtne, 1 vinarske šole, 1 kiparske akademije. Po deželah je bilo 44 iz Kranjske, 9 iz Štajerske, 4 iz Primorske in 1 iz Koroške. V 10 letih je društvo razdelilo 10.394 gld. 48 novč. — G. dr. J. Hočevar poroča v imenu revizorjev, da so račun v najboljšem redu ter predlaga, da se društvu blagajniku vč. gdu. mont Fr. Jančarju, za trudopolno in požrtvovalno delovanje izreče najtoplejša zahvala. Vsprejme se enoglasno. Predsednik Pukl omenja, da je društvo žalibog zgubilo zelo delavno moč, namreč vč. gd. dr. Sedeja, ki je, imenovan kanonikom, preselil se v Gorico. Osem let je omenjeni gospod bil za društvo neumorno delaven, tako, da ga je društvo imenovalo častnim udom. Govornik predlaga, da se tudi danes zbor spominja blagega dobrotnika ter da se najtoplejša zahvala zabeleži v zapisnik. Sprejme se enoglasno. Monsignor Fr. Jančar predlaga, da se za izvenredno zasluge za društvo v teku 10 let društvenega obstanka imenuje častnim udom gd. France Dolenc, trgovec v Mariboru. Predlog je bil sprejet enoglasno. Pri volitvah bil je na predlog gda. dvornega in sodnega odvetnika dra. Seshuna dosedanji predsednik g. J. Pukl enoglasno predsednikom in gd. dr. dr. Fr. Vidic, c. k. urednik drž. zak. enoglasno tajnikom izvoljen. Ves drugi odbor je ostal, kakor lani. Časnikom in vsem, ki so v prospeh društva kaj storili, izrekel je zbor iskreno zahvalo.

Novo imenovanemu prof. romunskega jezika in rom. literat. na Budapeštanskem vseučilišču, Iv. Ciocanu, so vprizorili madjarski

dijaki demonstracijo, ker je po par madjarskih pozdravnih besedah prišel takoj svoje predavanje na romunskem jeziku.

Ed Prister je daroval hrv. mensae acad 5000 gld.

Budimpeški dijaki so hoteli na vseuč. prirediti shod, na katerem naj bi protestovali proti ex lex stanju. Dekan pravniške fakulte, dr. Nagy je sklicatelj pozval k sebi in jim rekel, da vseuč. prostori niso primerni v ta namen, in da bi ministerstvo razpustilo »univerzni klub«, ki je sklical shod. Dijaki so mu odvrnili, da se ne dajo strahovati, ter da bi razpust kluba imel nepregledne posledice. — Rektor je na to prepovedal shod.

Vseučiliško bralno društvo v Budimpešti je vsled naredbe rektorjeve suspendovano za negotovo dobo, ker se je v društvu pričela Kossuthova politika.

V Pragi je letos do 60 jugoslovanskih vseučilišnikov. Mesto »Nove Nadrodi prične izhajati »Narodni okret«.

Razgled po slovanskem svetu.

a) Slovanske dežele.

1. št. »Slov. Sveta« se je zakasnila nekoliko dni radi tega, da je obolel glavni stavec tega lista, a mu v Moravi niso mogli dobiti takoj namestnika. List moramo dajati tiskati zunaj domovine, ker so slovenske tiskarne vsaj za naš list predrage ali pa — še kaj drugega.

Kranjsko. Drž. posl. J. E. Krek je 25. dec. v »Kat. domu« v Ljubljani poročal volilcem 5. kurije o drž. zbornem delovanju. Zveza z Nemčijo in Italijo ovira vsako pravičnost za slovanske narode. Treba nam je zveze z Rusijo.

Občinski svet Ljubljanski je 23. dec. soglasno volil 50.000 gl. za vseučilišče v Ljubljani. V ta namen se vloži v proračun za dobo 10 let po 5000 gl. — Nadalje pristopi Ljubljana »Šolskemu domu« v Gorici kot ustanovnica. Zavodu sv. Nikolaja v Trstu pokloni se 50 gl.

Ljubljanski knezoškof dr. Jeglič je v svojem božičnem pastirskem listu iznenadil svoje vernike s posebnim projektom. Sezida naj se novo deško semenišče vsaj za 200 dijakov, »kjer se bodo vzgajali vsi oni, ki so tako srečni, da jih Bog kliče v duhovski stan« — poleg tega konvikt za gimnazijce, ki se po maturi posvetijo kakemu svetnemu stanu. Oboji se bodo vzgajali v semeniški gimnaziji, kjer bodo poučevali le duhovni profesorji. Stroški za zidavo na zemljišču škofijske pristave bodo znašali nad pol milijona. »Polovico te svote imam že v rokah, za ostalo pa prosim, da poskrbimo mi in dobro, če tudi siromašno naše ljudstvo«. Duhovniki naj žrtvujejo vsako leto gotovo vsoto, a vsaki kvaterni teden naj prinaša ljudstvo vsaj po 2 kraje na osebo. Duhovniki, ki bi se hoteli pripravi za profesorski poklic, naj se javijo. V Ljubljani je uže deško semenišče. »Aloisjanum«, ustanovljeno od pok. škofa Wolfa. To se vtelesi novemu. — A kako bo vse drugo?

V mestnem zboru Ljubljanskem je 23. dec. ozi. gosil sv. Žuzek početje realčnega prof. Binderja, ki je znan kot član centralne nemške stranke in glavni agitator ob vsaki priliki, kedar gre boriti se proti Slovincem. Krog sebe zbira mladino ter jo zavaja v prostore, kjer se vrši Wotanov in Bismarckov kult. Zavedena mladina trpi potem, ko pridejo te stvari na dan, vsled šolskih kaznij. Zato naroč magistratu, naj se sposebno peticijo obrne na naučno ministerstvo; da premesti tega učitelja, sicer naj mesto črta postavko za realko.

»Naša Straža« je imela v Ljubl. mestni dvoran 4. januarja prvi osnovni shod izbranih odbornikov. Društvo ima 88 ustanov.ikov, 292 rednih članov in 31 društev kot člane. Ustanovnine se je nabralo 2920 koron, članarine 438 K. 50 v. — društva so prispela 320 K.; daril je došlo 88 K. — Dr. Ferjančič povdarja potrebo sloge pri delevanju za to društvo. Ker se je pri osnovnem shodu govorilo mnogokaj za narodno stranko, želi, da se to popravi sedaj. Dr. Šustersič pravi, da v društvu ne smejo biti zastopniki raznih polit. strank, temveč vsi morajo biti jedini v obrambi slovenske posesti. — Na to so bile volitve v odseke, ki so si potem sami volili načelnitva; v pravnem dr. Majorana, v gospodarskem dr. Šustersiča, v informacijskem Iv. Hribarja, ki pa je odklonil volitev, kljub opetovanim prošnjam, da bodi s tem Ljubljana častno zastopana; nato se je volil dr. Krisper. — Ta glavni odbor je izvolil zopet iz svoje srede v načelnika društva dr. Šustersiča.

Tržaško. Na shodu v »Politeama Rosseti« je 26. dec. Tržaško-laško pouličništvo protestovalo proti hrv. gimnaziju v Pazinu.

Slovenski deželni poslanci Tržaški so poslali min. preds. Thunu spomenico. Ko so prišli v zbornico, je pričela galerija — ob prisotnosti povsem pasivno se vedečega vladnega zastopnika metali nanje razne stvari, celo okvirje okna, ter s tem se pregrešalo proti varnosti življenja. Proti takemu početju, katerega ni zahteval deželni glavar, protestujejo, in zajedno izjavljajo, da se ne udeležé več deželnozbornskih in mestnih sej.

Istra. Tržaški namestnik je 18. decem. obiskal Nerezino v Istri. Šel je v solo in prašal učit. Salato, koliko hrv. otrok pohaja to solo, na kar se mu je ta zlagal, da le 50. Z vprašanjem, ali hrvat. otroci tudi pohajajo ital. oddelek, spravil ga je v stisko. Šel je torej sam v laški oddelek, kjer mu je zatrl učit. Negry, da večina otrok govori italijanski, ker so laških roditeljev. Namestnik na to pozove one otroke, ki doma z roditelji govoré laški, naj vstanejo, — a dvignulo se jih je le 10; nad 30 jih je obsedelo. Morebiti bode ta poučni izlet namestnikov imel vendar ugodne posledice za istrske Slovane.

Starešinstvo v Kopru je protestovalo proti hrv. gimn. v Pazinu, a okr. glavarstvo je ta sklep obustavilo.

»Ed.« poroča iz Pazina, daje vsled vspodbujanja in na željo dež. odbora istrskega upravn. odbor 31. dec. nenadno sklical sejo, da v prisotnosti nalašč za to tje doslega dež. odbornika protestuje proti osnutju hrv. gimn. v Pazinu. Sejo pa so morali preložiti vsled naval. ogorčenega ljudstva iz mesta in okolice.

Vsi župani laških občin v Istri so izjavili, da se udeležé shoda, ki ga skličejo tržaški tržaški ital. poslanci proti osnovi hrv. gimn. v Pazinu.

Deželni odbor istrski je sklenul, da zasnuje v Pazinu ital. gimn. na deželne troške in protestuje proti hrv. gimnaziju.

V Pulju je bil 6. jan. protestni shod proti hrv. gimn. v Pazinu. Ital. posl. v drž. zboru so se pozivali na obstrukcijo.

Goriško. V Gorici je Societa politica »Unione« v gledišču 6. jan. opoldne imela protestni shod proti ustanovi dež. šolskega zaklada in proti ustanovi hrv. gimn. v Pazinu. Drž. posl. Lenassi je trdil, da vlada

na škodo Italijanom podpira Slované. Župan Vennutti, da šolski zaklad uniči deželno. Dr. Luzzato je grajal grofa Fr. Coronija, da je odstopil v tako važnem trenutku. Grof Valentinis je naradal vlado, ki jedva polnoletnemu slovenskemu narodu daje gimnazijo stoletnemu učitelju civilizacije, Italijanu, pa ne dá univerze.

Dež. glavar goriski, grof Fran Coronini, je odstopil, da je ustregel Italijanom, ker je s tem vprašanje o dež. šolskem zalogu odloženo.

Proti goriskemu dež. šolskemu zakladu se oglašajo s protesti razne furlanske občine.

Starešinstvo v Korminu je protestovalo proti ustanovi dež. šolskega zaloga. Lahki se nadejajo uspehov od takih protestov.

Laški tisti so pričeli gonbo proti nadškofu Misiji, ker je glasoval s Slovenci za odsek ter po najnovejši metodi kličejo k prestopu k protestantizmu.

Štajersko. Pri nadsodišču v Gradcu se je 29. dec. vršila bez ovire razprava v slovenščini.

Izjava kluba slov. dež. posl. štajerskih od 29. dec: Z ozirom na to, da je slovanska kršč.-narodna zveza stavila do vlade gotove opravičene zahteve za kulturni in gospodarski napredek štaj. Slovencev, katerim pa vlada doslej ni ugodila, temveč se še vseh, zlasti pa v resortu naučnega ministerstva nadaljuje sedanji sistem zatiranja slovenskega življa na Štajerskem, — izjavljajo, da sicer stojé gledé sedanjih najnujnejših potrebnih izprememb na stališču zahtev, katere so ja vili s spomenico vladi pri vstopu v dež. zbor 1896, prosijo pa, naj slovan. kršč. narodna zveza z odločnostjo zahteva nemudno garancijo izpolnitve vsaj dosedaj od kluba najznanjenih zahtev, ker pričakujejo, da slovenski zastopniki iz vladnega odgovora bodo nemudoma izvajali potrebne posledice.

Koroško. V Beljaku, glavnem volilnem okraju drž. posl. Steinwenderja, je imel ta pred Božičem volilni shod, na katerem je prišlo do hudega razpora z nem. nacionalci. Steinwender je izjavil: »Sit sem uže parlament. življenja ter odložim mandat, ako mi na prih. volilnem shodu znatna manjšina izreče nezaupanje. Predno se oklenem nem. radikalcev, grem rajši s soc. dem. ali s Slovenci.« — Na novem shodu je napadal Schönererjance in obsojal obstrukcijo. Dr. Gassner mu je predlagal nezaupnico, za katero je bilo 65 glasov, dr. Kumpf zaupnico, ki se je sprejela z 78 glasovi. Steinwender je izjavil, da hoče pozvedeti še sodbo drugih volilnih okrajev in po tem se ravnati. Ti okraji pa mu izrekajo zaupanje.

b) Ostali slovanski svet.

Obče. »Wr. Zeitg.« je 30. dec. objavila cesarsko pismo na min. predsed., da ostane razmerje obeh držav. polovin gledé na prinos k skupnim izdatkom (t. j. kvota 70:30) za 1899 neizpremenjeno. Nadalje ces. odrebo na osnovi § 14. o podaljšanju carinske in trgovske zveze in o razmerju k avstro-ogerski banki, ter odredbo gledé na budgetni provizorij. Za državne podpore ponesrečencem se dovoljuje 1.600.000 gl.

Naš cesar je dobil najviši japonski red.

Načelno važna je razsodba upravnega sodišča za Hrvate v Istri. Dež. zbor je večkrat zavrnil reprezentacijo za razpisana mesta, vsled česar je se moral razpisati nov natečaj. Tako se je zgodilo tudi v Opatiji. Ta se je pritožila na ministerstvo, ki je zavrnilo uток; a potem na drž. sodišče, ki je razsodilo, da ima dež.

šolski svet na predlog občine imenovati učitelje, tudi ako dež. odbor ne stavi svojega predloga.

Vlada je vsem deželnim uradom na Češkem, Moravskem in Sileškem zaukazala, da naj se jezikovna ravnopravnost izvrši čim najpreje, ter da naj se i manjšine ščitijo pred vsakim proganjanjem.

Posl. Steinwender je naznanil načelniku kluba nemške ljudske stranke, da izstopi iz kluba, ker noče, da bi Graško vodstvo narekovalo klubu njegove sklepe.

Drž. zbor je sezvan zopet 17. jan. Da bi začel delovati pravilno, ni nadeje, dasi govore o rovi poskusih za spravo med Čehi in Nemci.

Cesarjev list deželnim zborom zahvaljuje se na izrazih udanosti ter nadaljuje: »V usodah Mojega 50 letnega cesarjevanja, polnih izprememb, sem našel v vedno izkazani požrtvovalni udanosti svojih zvestih narodov varno oporo prestola. Ona daje, kar koli je skritega v krilu bodočnosti, zanesljivo jamstvo, da ostane neprikrajšana moč in uglednost države. Oprta na prava posamičnikov, zajemčena v državnih osnovnih zakonih, in na jednakopravnost narodov, se je popovsod lepo pozdvignola duševna in materialna kultura. Skrbni gojitvi blaginje posamičnih delov, neobhodno potrebni za neprestani napredek celote, more le koristiti, ako se podeli pri razvijanju javnih uredbe deželnim zastopom, ki so poklicani v prvi vrsti, da pazijo na interese blagostanja, primerno polje, da vrše svoja ustavna prava. Jaz se nadejam in želim, da provzroči kljubu vsem nasprotstvom v mišljenju in stremljenju resna volja do stvarnega pospeševanja duševnega in materialnega blagostanja, da se doseže sodelovanje vseh močij, oprto na medsebojno spoštovanje prav in na pravičnost«.

Parlamentarno. Levica je v 1. seji držav. zbora nasovetovala dvé novi ministerski zatožbi, in sicer radi podržavljenja Opavskega češkega gimn., ki se je zvršilo, še predno se je razlasil budgetni provizorij na predstavi § 14., ter zatožbo radi uporabe tega paragrafa.

Dunaj. Nizeavstr. zaupniki nemške ljudske stranke so 23. dec. zborovali na Dunaju, kjer so soglasno sklenuli boj proti Slovanstvu, ki na Nižjem Avstr. nastopa »čim dalje predrzejše.« Vladi so izrekli nejevoljo, da ni predložila Koliskovega zakona v potrjenje cesarju. Dež. zbor so pozvali na odpor. Volil se je poseben odbor, »ki naj proti slovenskemu poplavu deluje med narodom s shodi. Načelnik mu je drž. posl. Kieman, dež. posl. Kolisko, Richter, Riegler, Schwarz.

V Dunajskem mestnem совету je poročal 4. jan. Deutschmann o novem tarifu za prevode iz tujih jezikov. Magistratu se naj naroči, da vse iz Avstro-Ogerske dospele vloge in spise vrne brezuslovno ako so ti v kakem drugem jeziku, kakor v nemščini.

Dunajska občina je darovala nemški obrtni šoli v Zabrezi 500 gl. — Ako ima za tuje šole denar, zakaj je vlada ne prisili, da sprejme češke privatne šole v svojo upravo, kar bi bila po zakonu dolžna?

Českoslovanska ljudska stranka dolnjeavstrijska razlaga v svoji objavi od 1. jan., kako bezpravni so Slovani v Dolnji Avstriji. Tudi s češkimi glasovi voljeni sedanji mestni zbor postavil se je v boj proti Slovanom. Češke delavce pri mestnih zgradbah so namestili z Italijani; češke vloge, plakati in napisi se prepovedujejo, češka zborovanja se zabranjujejo, a za večno ponemčevanje v šolah naj poskrbi lex Kolisko. Vlada

ne stvari ničesar, da zabrani te nepravilnosti, in zato si morajo Slovani opomoči sami. Ne zahtevamo ničesar nego svoja prava. Zahtevamo prosto zborovanje po vsi deželi; veljavo našega jezika v sodnih okrajih, kjer živi večji odstotek rojakov; javne ljudske šole, kjer se zanje priglasi najmanj 40 otrok jednega slovanskega jezika. Ako imajo maloštevilni bukovinski Nemci celó svojo univerzo, zakaj bi pol milijona nižeavstr. Slovanov ne imelo prava do ljudskih šol. Zahtevamo zlasti pravo javnosti za šolo Komenskega v Favoritah, ki sestaja že 16 let in ima po 800 otrok na leto. Zato pozivljaje nižeavstr. Slovane, da se zložijo in energično boré za svoja prava.

Klub avstrijskih narodnostij je priredil 8. jan. v Resursi, št. 3, javni shod. Razpravljala se je obširna resolucija, katera obsojuje postopanje nemškega Dunajskega časopisja in Dunajskega mestnega sveta proti Čehom Dunajskim in nižeavstrijskim ter proti Slovanom v obče in proti ponovljenemu in v nižeavstr. dež. zboru sprejetemu predlogu Koliskega, ki namerja, da bi se zakonito razglasilo, da na Nižeavstrijskem naj bi bil jedino nemški kot deželni jezik. Nastopilo je več govornikov; referent g. Urban, podpredsednik klubov, je podrobno označeval in šibal to vedno bolj rastoče sovražno postopanje proti Čehoslovanom. Nekoliko je govoril tudi urednik »Slov. Sveta«, povdarivši sosebno to, da vlada ne more in ne sme predložiti v obče nobenega sklepa daž. zborov, govorečega o jeziku in narodnosti, v najviše potvrdjenje, ker je obečala drž. zboru predložiti zakon o izvršenju jezikovne in narodne enakopravnosti za vse narode in dežele. Nadalje so govorili o istem predmetu ured. Slovana, g. Janča, sotrudnik »Hlasa Naroda«, načelnik Dunajskih narodnih delavcev g. Lilling in drugi. Udeležba je bila izredno obilna, in shod je jednoglasno sprejel razpravljano resolucijo.

Češko. Najviše sodišče je v posebnem slučaju z dekretom od 13. dec. 1898, št. 14934 razsodilo, da pri sodiščih vsega češkega kraljevstva ima vsaka, bodisi nemška, bodisi češka stranka pravo, da se obravnava z njo v nemškem ali češkem jeziku. Jezikovne navedbe, torej tudi z dne 24. febr. 1898, so izdane v soglasju z najvišim kabinetnim pismom od 8. apr. 1848, v katerem se razgláša »popolna enakoveljavnost češkega jezika z nemškim v vseh oddelkih državne uprave in javnega življenja kot načelo.« Ta najviša navedba se kaže potedanjem državnem pravu kot zakon, in se ni preklícala z nobenim poznejšim zakonom, in se opirajo odtlej vse za Češko razglášene navedbe in torej tudi navedbe od 24. febr. 1848 št. 16 dež. zak. lista na isto zakonito podstavo. Ta izjava najvišega sodišča je načelne veljave; škoda, da se ni dala uže takoj ob Badenijevih navedbah, ker bi bili v parlamentu postopali vse drugače, nego se je zgodilo. No ta razsodba bi utegnula nekoliko krotiti nemške obstrukcioniste. Ti po svojih listih seveda bodo po svoje razpravljali o dekretu najvišega sodišča.

Galicija. Klub deželnih poslancev poljskih je 30. dec. v Levovu sklenul resolucijo, ki izreka poljskemu klubu v drž. zboru zaupanje za dosedanje vedenje ter nadejo, da se bode trudil za večjo deželno avtonomijo, za uresničenje narodnostnih in gospodarskih zahtev, za kar pa je pred vsem potrebno, da se vrnejo redni parlamentarni odnošaji.

Sileško. Opavski mestni zbor je 21. dec. sklenul resolucijo povodom podržavljenja češke gimnazije

v Opavi. V nji izraža svojo »opravičeno nejevoljo«, ker vlada kljub mnogokratnim protestom prebivalstva in njegovih poklicanih zastopnikov sprejme ta gimn. v svojo oskrb

Posl. Sviezy je izjavil imenom slovanskih tovarišev, da so vstopili v zbornico, da ne povečajo težkoč sedanje polit. situacije. Vstrajajo pa pri svojih zahtevah v jezikovnem, narodnem in gospodarskem pogledu z vsemi parlam. sredstvi, dokler se ne priznajo v tej zbornici jednakopravnimi državljani. — Dr. Rochovatski izjavi imenom večine, da je v nemškem prebivalstvu nastala največa »gorčenost in vznemirjenost vsled podržavljenja češke gimn. v Opavi, dovoljenja prava javnosti poljski gimn. v Tešinu in vedno naraščajoče slavizacije in izpodrivanja Nemcev od uradništva. Protestujejo proti nagodbi z Ogersko, ki se omogoči najbolj po poljskem in češkem klubu v škodo Silezije. To jo vmeševanje tujcev, ki se mora odločno zavračati. Po tej izjavi je bila burna debata, kjer so zlasti Nemci naštevali »krivice«, ki se jim godé. — Türk interpeluje radi ministerskega odloka o slovanskih vlogah ter zahteva objavo te navedbe.

Na predsedstvo deželnega sodišča v Opavi je dospela navedba justičnega ministerstva, ki določa dvo-, oz. trojezičnost za sodišča v Sileziji.

Sodiščem in polit. uradom v Sileziji se je naročilo, da uradujejo s češkimi in poljskimi strankami v njih jeziku. Nemci seveda grozé zaradi teh »novih jezikovnih navedb.«

Moravsko. Češki klub v moravskem dež. zboru je sklenul, v znamenje nezadovoljstva, opustiti novoletno gratulacijo pri dež. namestniku.

Hrvatsko. V hrvat. saboru je združena opozicija 20. dec. priredila obstrukcijo, ker ni hotela pripustiti, da nezakonito voljeni posl. Vuksan pride v zbornico. Preds. je izjavil, da ima Vuksan to pravo. Na to se je vzdignul še večji hrup, ki je povzročil zaključek seje. Po novi otvoritvi se je pričela razprava o Frankovem predlogu o reinkorporaciji Dalmacije. Mazzura je bil proti temu; našteval je nasprotstva med obema Starčevićema, kar je dalo povod mnogim očitanjem.

Pokojni predsed. saborske zbornice Dane Stanković je volil internatu grško-vstočne preparandije, hrv. mensae acad. po 500 gl., grško-vstočni cerkvi v rodnem mestu Kirinu 300 gl., grško-vstočni cerkvi v Zagrebu 400 gld., za svoj grob in spomenik 1000 gl.

V Karlovcih je bil 4. jan. na mesto umrlega preds. Stankovića soglasno voljen v dežel. zbor hrvatski minister Cseh.

David Starčević se je iznevaril stranki prava in pridružil »čistim«. Njegovi volilci so zato na shodu v Čabru 4. jan. zahtevali, da odloži mandat.

Saborska razprava o podaljšanju nagodbe z Ogersko. Jasno in odločno so se izjavili govorniki stranke prava proti nagodbi z načelnega stališča. Posl. dr. Žerjavic je od početka hrv. drž. prava dokazal z nepobitnimi dokazi, da je hrvat. narod varoval in očuval svojo suverenost, dočim te ne izrazuje nagodba in je tako izvor današnjega zla stanja v domovini. Pobijal je dr. Pliverića in dokazal, kdo deluje pri koroni, kedar gre za Hrvate, in kako nagodba otvarja vrata temu vplivu. — Dr. Frank išče rešilno pot fidancijalne samostalnosti in nenaravnost zagovarja politiko etap. (Temu se je dr. A. Starčević vedno protivil). — Dr.

Mazzura je nasovetoval dostavek k § 1. z namenom, da dobi od vlade izjavo, kaj hoče učiniti, ako ogerska zbornica ne bo mogla sprejeti nagodbe vsled obstrukcije. Stranka prava ni mogla glasovati zanj. — Mazzurov dostavek slove: »... pod uvetom, da pobira zajedniška ogersko-hrvat. vlada na Hrvatskem in v Slavoniji potrebno pokritje za javne avtonomne potrebe teh kraljevin in za skupne potrebe, na temelju ustanovno podanih pooblaščenj in zakonov.«

Ogersko. Banffy je 2. jan. bil zopet na Dunaju, da je poročal cesarju o stanju na Ogerskem.

Običajna novoletna voščila v Budimpešti so imela politiški značaj. Liberalna stranka, pod vodstvom bar. Podmanickega, je čestitala Banffiju, pri katerem so bili zbrani vsi ministri. Grof Stf. Tisza je govoril o nevarnostih za ustavo, ako bi se večina udala manjšini. Ako bi nastale vnanje komplikacije, bi bil madjarski narod bez moči in bez veljave. Sporazumljenje z manjšilo je le možno, ako ta od večine ne zahteva nobenega ponižanja, niti od nje v celoti, niti od posamičnikov. Banffy je omenjal strastnih napadov nanj. Opozicija bi uničila ugled parlamenta. Kar je večina stvorila, v to je bila priključena. Nezavisna stranka pod vodstvom Barabasa je čestitala Kossuthu, ki je rekel, da zahteva opozicija bezuslovno odstranitev Banffija, a vladi privoli potem vsako indeminteto. Isto je rekel grof Apponyi, kateremu je čestitala narodna stranka pod vodstvom Horanskega.

V Sibinju je bil Aradski biskup Ir. Metianu voljen nadbiskupom metropolitom.

Szilagyj je 22. dec., tri dni po objavi svojega pisma, imel v Požunu volilni shod. Na tem se mu je dalo zaupanje z zahvalo.

V ogerski zbornici je Pichler 22. dec. interpeľoval zaradi zborovanja Romunov v Vilagosu. Od tu se je poslal udanostni telegram cesarju, v katorem se tudi toži o zatiranju Romunov. Naslov mu je bil na avstrijskega cesarja. Zajedno se poslali dr. Luegerju telegram s prošnjo, da naj cesarju vroči udanostno izjavo. Dr. Lueger je odgovoril, da hoče ustreči zatiranemu romunskemu narodu. Dr. Lueger je tako podel, nič vreden človek (radi teh izrazov je klical preds. govornika k redu). — Pichler: Iste besede je rabil dr. Lueger o ogerskem narodu. — Sicer pa to ni njegovo jedino vmeševanje v ogerske stvari. Vse avstr. stranke so jedine v sovraštvu proti Og-rski. Zato je veleizdajstvo, sklepati zavezo s kako avstr. stranko. Dvojno veleizdajstvo je, ako se narod, kateri trpimo in gojimo, obrne do tega človeka.

Liberalni volici Budimpeški so 22. dec. priredili ovacijski shod vladi in liberalni stranki. Tisza je tu izjavil, da se je ogerski vladi posrečila nagodba, ki je sijajnejša in boljša nego vse dosedanje. Ako pravi opozicija, da jedna sama osebna žrtev (odstop Banffija) napravi konec sedanjim odnošajem, prepoveduje čast, da ostavimo voditelja.

V zbornični seji 23. dec. je posl. Horanszky napadal Banffija, ki loči med osebno in politično častjo. Vsled neznačajnosti ga ne bi hotel noben kazino in nobena čitalnica med svojimi čani. Naševa razna dejstva, s katerimi je prelomil svojo besedo, ter pravi Ali moč, ali pravica. Kdor živi le vsled moči, se ne more sezivati na pravo. Ako je res, da da vlada večina, potem ni treba drugega, nego sleparja za min. preds. in nakup 250 mandatov. S tem

je dobljena večina, ki premore vse. Mi hočemo le odstranjenje terorizma, mi hočemo, da pade Banffy in njegov sistem.

Srbija. V skupščini je 23. dec. slavil min. pred. Gjorgjevič važnost ukrepov skupščine na dan sv. Andreja pred 40 leti, ko je Miloša Obrenovića zopet priznala vladarjem. Zbornica je sklenula slovesno proslavo tega dne. V Nišu je bila 24. dec. radi tega svečana služba božja, potem slavnostni sprejem pri dvoru.

Povodom svečane proslave vladarskega jubileja Obrenovićeve dinastije na Srbskem je sklenula skupščina v svoji slavnosti seji, da se ustanovi red Miloša velikega.

Dalj časa se uže v Be'gradu vršé vojaška posovetovanja radi nezadovoljsiva v deželi in vsled tega potrebnih dislokacij armade. Milan dolži radikalce, da provzročajo revolucijsko gibanje, dočim je baš njegova samooblastnost in trinoštvo zakrivilo to v narodu. Neopravičena zapiranja in preganjanja radikalcev in osebnih neprijateljev Milanovih ter zatiranje vsake svobode mora dovesti do preobrata tudi v narodu, ki je tako neverojetno dinastično udan, kakor srbski.

Bolgarsko. Sv. sinod je odredil, da je na dan pred odkritjem svetoštetfanskega spomenika bila po vsem Bolgarskem svečana panihida za padše ruske junake. Na dan odkritja je bila svečana služba božja za ruskega carja Nikolaja II.

V Sobranju je bila 24. dec. glavna razprava o budgetu. Min. Feodorov je javil, da so dohodki prvih 9 mesecev prekoračili budget za 4½ milj. frankov, da bo torej leto deficit. Drž. dolgovi, 179 milj., niso veliki ako se pomisli, da so se posojila porabila za gradbo železnic. 1894 je bilo 479 km., v vsem 1220 km. železničnih prog. Budget za prih. leto kaže 84,090.000 levov dohodkov in 84,030.000 lev. troškov.

Sob. anje je bilo 31. dec. od kneza zaključeno.

Na zadnjem makedonskem kongresu v Sofiji se je odobrila nova spomenica, katero predloži odbor vsem velesilam. Najvažnejše zahteve so: popolna avtonomija, domače vojaštvo, kršč. glavni guverner.

Blokada na Kreti je povodom prihoda novega guvernerja odpravljena, le za orožje in strelivo ostane še v veljavi, dokler se krečanske razmere ne izpremené do dobrega.

Sobranje je 20. dec. sprejelo p godbo z orientalsko železnico s 108 proti 30 glasom ter pooblastilo vlado, da vse bolgarske državne dolgove konvertuje v jedno samo 5 proc. posojilo v nominalnem znesku 290 milj. frankov.

Rusija. Finsko naj se tesneje pridruži Rusiji. V ta namen se preorganizuje vojna. Da to provede, sklican je deželni zbor v 19. jan. 1899. Na Finskem se je obča vojna dolžnost vvedla šele 1885, in je veljala le na 3 leta v vojni in 2 v rezervi, dočim je na Ruskem določena 5 let v vojni in 13 v rezervi.

Pri slavnostni pojedini medic. vojaške akademije v Petrogradu, 31. dec., se je na carjev ukaz prečitalo pismo nemškega cesarja na carja, v katerem čestita povodom stoletnice te akademije ter ji želi isto bodočnost kakor je bila prošlost. Veseli ga, da more zagotoviti carja v novo svojega spoštovanja in prijateljstva ter mu ostane dober tovariš.

Finlandska, kakor znano, je dobila novega generalnega guvernerja gen. Bobrikova. Pod prejšnjim guvernerjem Ha'denom se je ojačila struja, ki želi od-

cepljenje Finske od Rusije, v čemur jo na skrivnem podpira Nemčija. Novi guverner hoče strogo postopati proti nji in je ukazal cenzuri, da v časopisju ne dovoli nobenega pretresanja vladnega postopanja.

Nemčija. Ruski poslanik na Berolinskem dvoru je izročil nem. cesarju v sveniča avdijenciji ročno pismo carjevo. V njem je, po poročilu poluofc listov, bila zahvala za čestitko.

V Berolinu je bila poroka hčere avstr. poslanika, cerkvene svečanosti in pojedine se je udeležil nemški cesar.

Pruska vlada je iztirala tudi 30 ruskih delavk v tobačnih tovarnah v Charlottenburgu.

Turčija. Makedonski kongres boče v kratkem v Genevi v Švici. Sklicuje ga maked. centralni odbor. Na kongres bodo povabljeni politiki in diplomati, ki so se doslej izkazali kot prijatelji kristjanov na Turškem. Iz Bolgarije dojdejo vsi, ki so delovali za osvobojenje Makedonije. Na kongresu se bo zahtevalo od vevlastij nagli odpor turškim nasilstvom.

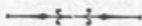
Mnogi albanski prvaki se trudijo za sporazumljenje med Kučo-Vlachi, Srbi in Albanci in v Albaniji za složno delovanje. Albanci hočejo priznati jednako-pravnost kršč. plemenom, ako bi ti podpirali albanske težnje, da se pri sultanu izposluje avtonomija.

Krečanski guverner princ Jurij je 21. dec. dospel v pristanišče Suda. Ladije so ga pozdravile z 21. streli iz topov. Nadaljeval je, po pozdravu admiralov, pot v Kanejo, kjer se je vršilo slovesno vmeščenje. Princ je naprosil admirale, naj sporoče svojim vladam zahvalo na zaupanju.

Princ Jurij, krečanski guverner, je poveril posebni komisiji, kateri je 12 kristjanov in 4 mohamed., izdelanje zakonskih načrtov in novega organskega statuta.

Mladoturki so izdali brošuro, v kateri napadajo sultana in poslanike. Knjižica je poplavlila vso deželo in vzbudila veliko vznemirjenost.

Kretska skupščina se snide ta mesec. Od 185 poslancev je 32 muhamedancev.

Književnost.

Turski živalj u pučkoj glazbi Hrvata, Srba i Bugara. Piše Fr. Š. Kukač. Znanstvena razprava, obsežajča 43 vel. str. je izšla sedaj v Sarajevu kot separatni odtisek iz »Glasnika« zemaljskog muzeja v Bosni i Hercegovini.

»Časopis Maticey Srbskeje« je izšel 1 zv. 51. letnika kot jubilejna štev. Prinsša skladbo nove »Kraljeve himne šaških Srbov«; potem razpravo o zlatem jubileju Mat. Srbske.

Prof. Jan Matzner je izdal monografijo kraljevega mesta Piseke. Cdna 1 glđ. 80 kr.; uč. Otruba pa sestavlja spomenico mesta Lise ob Labi.

»Slanský Obzor«, letnik muzejskega društva v Slanem je dospel 6 letnika.

»Slov. Narod« je z novim letom dobil večo obliko povešal. »Montenegrina« zove se ponatis »prinosov k zgodovini Črne Gore« iz »Brankovega Kola«. Cena 1 gl.

Gledališke igre za mladino ste pričeli za jedno izdavatvi dve češki firmi: Simatek in Vilimek.

»Narodni album«. Izhajal bo v Vilimkovi zalogi v zvezkih, na vsaki 14 dnij po 40 kr.; vse delo velja v predplača 10 gl. Prinašal bo slike in životopise vseh znamenitejših Čehov.

»Novi List« je pričel kot tednik izhajati v Trstu. Cena za vse leto 2 gl. »Prizanesljivi proti svojim a bezobzirni proti zlobi sovražnikov« mu boče namen.

Tolstega spis: »Kaj je umetnost?« izhaja v češkem prevodu v »Moravski Reviji«.

»Slovenski narod« izhaja od novega leta v povečani obliki.

Vabilo na naročbo za l. 1899.

Starim znancem in večletnim čitateljem ni treba razlagati programa »Slov. Sveta«; navesti je treba glavne točke jedino radi novih naročnikov, ki se letos, kolikor zapazujemo dotlej, oglašajo zopet v večem številu nego poslednji dve leti. Mi bi rekli, ne da bi se hvalili, da imajo prav; kajti mi imamo še bolj opravičeno zavest, nego v kakem drugem listu, da »Slov. Svet« podaja nekaj dobrega, načelno in kritično utvrjenega. »Slov. Svet« uči politički in tudi na kako drugo stran zaresno misliti. Zavest o tem imajo tudi tisti zaresni in možati rodoljubi, ki se od začetka do danes držé našega lista. Mi pa ne cenimo samo pravilnosti programa in pravilnega dokazovanja, ki zagovarja ta program, temveč še več nam je do poštenega vzganja tudi v političkem mišljenju. Naš list ni doslej niti z jednim stavkom dal povoda vetrnjaštvu in neznačajnosti, temveč združeval je v sebi, po našem preverjenju, logično, stvarnologicno doslednost in na prvem mestu nepremično, neizprosno poštenje. Značajnosti in logike je v vsem javnem delovanju potreba, in mi menimo, da smo čitateljem »Slov. Sveta« ravno s tem dvojnimi znakom koristili mnogo, in to ne le med Slovenci, temveč tudi med drugimi slovanskimi narodi, katerih učeča se mladina toliko rada čita »Slov. Svet.«

Kakor v dosedanjih 11 letih, držali se bomo istega mišljenja in razpravljanja tudi v bodočnosti. Ako je pravičnim in zares rodoljubnim slovenskim politikom in dejateljem dejanski do značajnega naraščanja, dolžni so po svoji dobro izprašani vesti sami od sebe širiti, priporočati in tudi materialno podpirati »Slov. Svet.« Naj gospoda ne slepi sama sebe; slovenski narod boče zares in pošteno napredoval le, če vzgoji ne le naobraženih, temveč tudi prek in prek od poštenosti v političkem in vsem javnem delovanju prošinjnih naslednikov. No novim naročnikom in čitateljem povdarjamo, da o potrebi stvarne logike in značajnosti v politiki in vsem javnem življenju bomo letos govorili obsežniše v načelnih razgovorih o politiki, socijalistiki itd., s katerimi pričnemo takoj v 2. št. t. l. Stvarno bomo nadalje razpravljali o nacionalni avtonomiji, o potrebi izvršitve te avtonomije in na njeni podstavi o primernosti izvršenja tudi raznih historičskih državnih prav. Duvalizem kaže ravno v sedanjem položanju, da je neizmerno škodljiv monarhiji in v skupnosti slovanskim narodom cesarstva. — Nobena politička, še toliko ugodna oblika ne zagotovi šibkim slovanskim narodom obstanka in primernega razvoja, ako ostanejo pri dosedanjih neslovenskih znakih rimskega obreda v cerkvi in latinice v literaturnih jezikih. No nacionalna avtonomija jim podeli svobodo in, kakor se nadejamo, tudi razum, da poiščejo slovanske znake v cerkvi in literaturi, kakoršne imajo slovanski narodi, posedajoči cirilometodijski obredv cerkvi. Poleg tega je zapadnim Slovanom za pravilni in najvišji razvoj potreben tudi obče-slovanski literaturni jezik, analogen in sovrsten z literaturnimi jeziki drugih velikih narodov ariških. Zapadni vpliv je tvorni duh slovanski tekom stoletij oslabil; okrepiti se zopet more s pomočjo znakov, oziroma motivov stare, kakor si bodi v poslednjih sledovih še ohranjene umetnosti. O takih potrebah govori in razpravlja »Sl. Svet.« Zraven vsega tega prinaša aktualne članke o obči in specijalno avstro-ogerski politiki, kolikor je v sovsnosti in zvezi s stremljenjem in usodo slovanskih narodov in Slovanstva v obče. List beleži dogodke in dela, kolikor se dostajajo raznovrstnega kulturnega razvijanja med Slovani. Označuje

na kratko tudi zaslužne može slovanske, sosebno ob njih smrti ali proslavljenjih.

Književnost list beleži pod posebnim zaglavljem.

Za učečo se mladino podaje list tudi vaj v čitanju s cirilico in tolmači tudi še posebe kratke ruske tekste.

Poročila podaje zanesljiva, običajno taka, ki govoré o uže dovrš nih dejstvih, vsled česar ni treba oporekati tega, kar se objavi.

S prostorom skoparimo do krajne mere, to se pravi, da skušamo kar možno mnogo gradiva podati na najtesnejšem prostoru. Za leto 1899 smo sč radi tega sami od sebe nakopali še večih tiskovnih stroškov, ker se bode list tiskal z novimi črkami, in sicer čez polovino s srednje velikimi in več stranij z majhnimi črkami. Tisk bode torej dostojen vsebine, in še doslej so nam razni Dunajski tiskarji sami priznali, da tisk in papir »Slov. Sveta« je čeden, lep in — drag. To vidi tudi vsak čitatelj sam.

Sotrudniki naši so večji in iskreni Slovani. V zameno nam dohaja več nego 50 političskih in raznovrstnih novin in mnogo časopisov ali takozvanih revij (revue), katere omenjamo tu pa tam in zajemljemo tudi iz njih zanesljive, našemu programu odgovarjajoče podatke,

Z naše strani stvorimo torej, kar moremo, često več, nego pravilno moremo. Slovenskemu in drugemu slovanskemu občinstvu pa se priporočamo, da nas podpira za stvar, katera ni samo evfonistično dobra stvar. Slovanske dejatelje bi še posebe prosili, naj bi nam ne odrekli svoje podpore; kolikor čitajo naš list, je to v njih interesu, in to kljubu sposobnosti, učenosti, modrosti in praktičnosti, katero radi priznavamo posamičnikom in v občini, kjer zasledujemo te lastnosti. Hvalimo ne radi in tudi ne za vsako malenkost; a če priznavamo kak čin in kako izjavo, nam prihaja od srca, in noben zaslužen, ali misleči politik in rodoljub, slovanski ali slovanski, se z naše strani ne prezira nikdar namenoma, pač pa skušamo dajati vsakomur, kar mu gre. Tudi na to stran je poštenost naše odločujoče vodilo. Mnogo celó prizanašamo, ker prevdarjamo, ali bi primerna sodba, oziroma obsodba več koristila ali škodovala. Tudi to so mogli razni dejatelji uže često zapaziti. Za hvalo in pohvalo v »Slov. Svetu« nihče ne deluje, dasi se ti in oni žrtvujejo z delom in tudi gmotnimi podporami. Zadoščenje je vsem v dokazih, da naša stremjenja niso neuspešna in da porajajo tudi dobrega sadu. Zahvaljevati pa se je dolžen izdatelj in urednik »Sl. Sveta« vsem tistim, ki kažejo dobro voljo njemu z besedo, delom in tudi gmotno pomagajo, da nismo še onemogli v težavnem delu. Ponavljamo, da imamo med naročniki in naročnicami podpornikov in podpornic, ki gmotno prispevajo; ni jih mnogo in ne morejo mnogo stvoriti, a listu prihaja vse prav, in dobra volja takih rodoljubnih duš slovanskih ni poslednja moralna podpora vsemu podjetju.

Takó pričenjamo pogumno, kakor doslej, dvanaest letu svojega delovanja v »Slov. Svetu.

»Slovanski Svet« stoji za l. 1899:

za vse leto	5 gld. — kr.
„ pol leta	2 „ 50 „
„ četvrt leta	1 „ 25 „

»SLOVANSKI SVET« izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50, četvrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četvrt leta 1 gld. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročniki, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.

Za učitelje, učiteljice in dijake:

za vse leto	4 gld. — kr.
„ pol leta	2 „ — „
„ četvrt leta	1 „ — „

Posamične številke so po 20 kr. s poštnino vred.

Za dežele zunaj Avstro-Ogerske stoji »Slov. Svet« za vse leto 6 gld. 50 kr. avstr. velj.

Sprejemajo se tudi inserati, ki se plačujejo po dogovoru.

Naročnina se pošilja upravništvu ali uredništvu na Dunaj (Wien, IX., Eisengasse 13.)

—●— Uredništvo in upravništvo »Slovanskega Sveta«.

Zahvala uredništva

bodi vsem tistim, ki so nam ob novem letu kakor si bodi izrazili svoja voščila. Zahvaljujemo se tudi tistim, ki so nam poslali ali hočejo poslati poleg naročnine posebnih podpor. Te podpore porabljamo tudi za brezplačno pošiljanje lista raznim društvom slovanskim, ki se oglašajo za list iz velikih daljav. Dijaška društva raznih slovanskih narodov dobivajo »Slov. Svet« bez izjeme brezplačno, kolikor v tem smislu želé dobivati »Slov. Svet«. Tudi na Slovenskem zahaja list na mnogo stranij brezplačno. Za to ponovljena zahvala našim podpornikom.

Opomnja upravništva.

To, 1. št. »Slov. Sveta«, pošljemo še vsem naročnikom, tudi tistim, ki so nam še po 1 ali več let dolžni naročnino. Št. 2. ne pošljemo več naročnikom poslednje vrste, ako ne poravnajo ali vsaj nekoliko ne pobotajo zaostale naročnine. Stare prijatelje in podpornike poznamo, in poznajo oni nas; pri teh vemo, pri čem smo tudi gledé na naročnino. — Zahvaljujemo se vsem tistim, ki so nam pridobili novih naročnikov, in ki nam pošiljajo adrese svojih znancev ali somišljenikov. Priporočamo se njim in drugim i nadalje.

Upravništvo »Slov. Svet«

ima na prodaj po nekoliko iztisov še vseh letnikov tega lista; letniki od 1888 do 1895 stojé s poštnino vred po 2 gld., letnik od 1896 stoji 1 gld., od l. 1897 gld. 1.50, od 1898 gld. 2.50. — Nadalje prodaje: Knjižico, obvezajočo ruski prevod Levstikovega Martina Krpana po 15 kr. odtis; »Rusko pravopisanje« po 10 kr., »Naši knjižni grehi« po 12 kr. — Kritični politički spis: »Das Parteiwesen der Slaven in Böhmen«, po znižani ceni 55 kr. Poslednja 100 stranij obvezajoča knjižica ima stalno aktualno vsebino gledé na pravilno izvršenje nacionalne enakopravnosti in izvršenja raznih zgodovinskih državnih prav.

Na znanje.

Vodstvo Južne železnice naznanja, da od 1. jan. 1899 računi prevoznino in podjetja le v novi koronski veljavi, ter da mora občinstvo na listinah in deklaracijah posluževati se samo te veljave.

Popravki k 24 št. »Sl. Sveta« 1898. Str. 370 v 2. in 3. vrsti drugega odstavka od zdalej je stavec napačno postavil jedno besedo; čitaj: ... narodnost si ohranijo in z ruskimi svojstvi še utrdijo. V Ameriki se tudi boré... — Str. 384, 4. odstavek zgorej, 1. vrsta, čitaj: nas gmotno ne more...; ond 2. vrsta; nam ne daje; na isti str. 3. odst. zg. predzadnja vrsta; in ti nas spodbujajo. — Str. 384, 9. vr. spodej, čit.: adrese slovanskih ali...